20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ގަވ އިދު ކޮ މިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން
12 ނޮވެންބަރު 2024
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)4
ފެށުނު ގަޑި: 11:00

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގަ އްރިރު؛ ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް މަރުޙަބާ. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ ހުރާ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަނާރާ ނަޢީމް، އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެން ބަރު އަޙްމަދު ނަޞީރު،
ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު، މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙުސްނީ މުބާރިކް، ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު އަދި ވިލުފުށި ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަޙީދު. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2024
(މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާފައިވާ ގަވާއިދާ ގުޅޭ
ގޮތުން ގިނަ ޝަކުވާތަކެއް ލިބެމުންދާތީ، އެކަމާ ގުޅިގެން ތިރީގައި މި ދަންނަވާ ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކުރުން.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީ ގެ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް އައިމިނަތު ޝާނީ،
ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް އޮކިއުޕޭޝަނަލް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް
އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް އައިޝަތު ނަފާ. ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
އަޙްމަދު މިޒުހަތު ނަޢީމް، ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ މަރްޔަމް ސާޙަތު، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ޢާއިޝަތު އަލީފާ
އާދަމް، ޑިރެކްޓަރ ފާޠިމަތު ނުހާ ވަޙީދު، އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރ ޢަލީ ޝަރީފް. އަދި މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް
އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ފަރާތުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން ޙަލީމް، ބޯޑު
މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން އަދި ޕޮލިސީ ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު، ބޯޑު މެންބަރު / ވީ.ސީ އޮފް ޕޮލިސީ
އެންޑް ލީގަލް އަމްޖަދު މުޞްތަފާ، ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން އޮފް ގަވަރމަންޓް ލިއޭޒޯން އިބްރާހީމް
މުއްޠަލިބް، ބޯޑު މެންބަރު އިބްރާހީމް ނިހާދު. އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓިއާ ގުޅިވަޑައިގެންފި ގަމު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔޫސުފް ނަޝީދު. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ސެކްރެޓޭރިއޭ ޓަށް މި މުއައްސަސާތައް
ހާޒިރުކޮށްލަދިނުމަށް ކޮމިޓީއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މިއަދުގެ މި ބައްދަލުވުމަކީ ގާނޫނު ނަންބަރު 2 /2024
(މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާފައިވާ ގަވާއިދާ ގުޅޭ
ގޮތުން ގިނަ ޝަކުވާތަކެއް ލިބެމުންދާތީ، އެކަމާ ގުޅިގެން ތިރީގައި މި ދަންނަވާ ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށްލުން. ދެން
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީ ގެ ފަރާތުން ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް އައިމިނަތު
ޝާނީ، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް އޮކިއުޕޭޝަނަލް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
އޮފް އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް އައިޝަތު ނަފާ. ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
1

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޙްމަދު މިޒުހަތު ނަޢީމް، ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ މަރްޔަމް ސާޙަތު، ޑިރެކްޓަރ ޢާއިޝަތު އަލީފާ އާދަމް،
ޑިރެކްޓަރ ފާޠިމަތު ނުހާ ވަޙީދު، އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރ ޢަލީ ޝަރީފް. އަދި މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް
އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ފަރާތުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން ޙަލީމް، ބޯޑު
މެންބަރު އަދި ޗެއަރޕަރސަން، ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު. ބޯޑު މެންބަރު / ވީ.ސީ އޮފް
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އަމްޖަދު މުޞްތަފާ، ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން އޮފް ގަވަ ރމަންޓް ލިއޭޒޯން؛ އަޑެއް
ނީވޭތޯ؟ ލިއޭޒޯން އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބް، ބޯޑު މެންބަރު އިބްރާހީމް ނިހާދު. އެ އެންމެ ބޭފުޅުންނަށް މަރުޙަބާ.
އަޅުގަނޑުމެން...
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް
އާމިނަތު ޝާނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީގެ ނަން މި އޮތީ ނުބައިކޮށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ
އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާފުކުރައްވާތި.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް
އާމިނަތު ޝާނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މަގާމުގެ ނަމުގައި ވެސް އެބައުޅޭ މައްސަލައެއް. އަދި ނަމުގައި ވެސް އެބައުޅޭ މައްސަލައެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާފުކުރައްވާތި. މިނިސްޓްރީގެ ނަމުގައާއި ، މަގާމާއި ނަމުގައި މައްސަލަތަކެއް އުޅެންޏާ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން މިހާރު އެކަން އިޞްލާޙުކޮށްލަދެއްވާނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ރޭގެ ވަގުތެއްގައި ސެކްރެޓޭރިއޭޓުން
ވާހަކަދެއްކެވި އިރު ވިދާޅުވެފައި އޮތީ ހަޔަރ އެޑި ޔުކޭޝަނޭ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޕޭޕަރުގައި ފަހަރެއްގައި ޓައިޕޯއަކަށް
ވެސް ވެދާނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މި އިޞްލާޙުކޮށްލަނީ. އެކަން އިޞްލާޙުކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑުމެން
2

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ކުރިއަށްގެންދާނީ. އަޅުގަނޑު ސެކްރެޓޭރިއޭޓަށް ދަންނަވައިލަން އެކަން އިޞްލާޙުކޮށްލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ!
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާ ގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނާ ގުޅިވަޑައިގެންފި.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފުކުރައްވާތި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ދަންވައިލެވުނު އިރު ކުށެއް ދަންނަވައިލެވުނީ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްލޭންޑް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަންގެ ދަށުގައި ، އެ
ގޮތުން މިއަދު ހާޒިރުވެވަޑައިގެން މި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަކީ، ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިލެވުނީ ރަނގަޅަށް، އާމިނަތު ޝާނީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ދަންވައިލެވިފައި އޮތީ ގޯސްކޮށް ، ނަން ވެސް އިނގޭތޯ. ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު، ޑިރެކްޓަރ
ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯކްޕްލޭސް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ދެއްތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިލީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް
ފޮރ އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަން ޢައިޝަތު ނަފާ. އެ ނަން ރަނގަޅު. އެހެންވީމާ، ރަނގަޅުކޮށްލުމަށްފަހު
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުރިއަށްގެންދާނަން. މި މައްސަލައަކީ އަސްލުގައި ވަރަށް ފަހުން ތި ބޭފުޅުން ހެއްދެވި
ގަވާއިދަކާ ގުޅިގެން ވަރަށް ގިނަ އާންމު ރައްޔިތުންނާއި ކުންފުނިތަކާއި އަދި ޚާއްސަކޮށް ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އިންޑަސްޓްރީ ތަމްސީލުކުރާ މަސީގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުން އޮވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ރާވައިލި ބައްދަލުވުމެއް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު ދޭން ގަސްތުކުރަނީ މަސީގެ ބޭފުޅުންނަށް. އޭރަށްކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ބޮޑަށް މިކަން ރަނގަޅަށް ގެންދެވޭނީ. އެ ހުރިހާ އެ ބޭފުޅުންނާއި އަދި މެންބަރުންގެ އަޑުއެއްސެވުމަށްފަހު ދެން
އަޅުގަނޑުމެން ލޭބަރ އޮތޯރިޓީއަށް ފުރުޞަތު ދޭ ގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދާނަން. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު މި
ފުރުޞަތުދެއްވަނީ މަސީއަށް. ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް އެއްޗެކޭ ވިދާޅުވުމުގެ ކުރިން ނަމާއި މަގާމާ ވިދާޅުވެފައި
ކުރިއަށްގެންދެވުން އެދެން. އެއީ ބައިވަރު ބޭފުޅުން ތިއްބެވީމާ.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން
ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދްނާން ޙަލީމް، މަސީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މި ކޮމިޓީ އިންތިޒާމުކޮށްދެއްވި ކަމަށް
ޓަކައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ރެއި ޒްކުރި ވަގުތު އަދި އިންޑަސްޓްރީގެ އެހެން ދިމަދިމާއިން ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންބޮޑުވުންތައް ލިބެމުންދިޔަ ވަގުތެއްގައި. އަޅުގަނޑުމެން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ފާހަގަ ކުރި
ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓީމުގައި ހިމެނޭ ގާނޫނީ ބައެއް ބޭފުޅުން ވާހަކަފުޅު ދައްކަވާނެ އެއާ ބެހޭގޮތުން. މީގައި
ފާހަގަކުރެވެނީ ރަނގަޅަކަށް ކަން ކުރުމުން ލިބޭ އަދަބާއި އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނާއި ގަވާއިދުތައް ހުރި
3

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ގޮތުންނާއި އަދި އެކިއެކި ހައްގުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ހުރި ގޮތުން މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގައި
ކޮންމެ މީހަކަށް ފުލުހަކު ނުވަތަ އެހެން މީހަކު ބަހައްޓައިގެން، ގާޑަކު ބަހައްޓައިގެން މީހުން ބެލޭނެ އިންތިޒާމުތައް
ވެސް ނޯންނާތީއާ އެކުގައި ދިމާވާ ބައެއް މައްސަލަތަކާއި، މުސާރައާ ގުޅިގެން ނުކުންނަ މުސާރައާ މައްސަލަތައް.
މުސާރައަކީ ވެސް އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަށް ފައިސާ ފޮނުވީމާ ނޫނިއްޔާ އެންމެ ފަހު ތަނުން ފައިސާދެވެން އޮންނަ
އެއްޗެއް ނޫން. އެ ފައިސާ ފެށޭ ހިސާބުން ފައިސާ ދޫކުރަމުން، ދޫކުރަމުން ދިޔައިމާ އެންމެ ފަހު ތަނުން ފައިސާ
ދޫކުރެވޭނީ. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ ކޮޅުމަތީގައި ފައިސާ ދޫކުރަން ތިބޭ އެއްވެސް ބަޔަކަށް އަދަބެއް ނުލިބި އެންމެ ފަހު
ހިސާބުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް ލިބެނީ. މިސާލަކަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑި ޔުކޭޝަންގެ ޕޭމަންޓެއް މި ލިބެނީ މިނިސްޓްރީ
އޮފް ފިނޭންސަށް ލިބުނީމަ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ދޫކުރަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސަށް ޓެކްސް ލިބުނީމާ.
އެހެންވީމާ، އެންމެ ފަހަތުގައި މި ތިބޭ މުސާރަދޭ ހިސާބުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް އަދަބު އެބަ ލިބޭ ބައެއްފަހަރު. ހަމަ އެ
ގޮތަށް ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީގެ ކަންތައްތަކުގައި ދިމާވާ ބައެއް އިޝޫސްތަކުގައި ވެސް ރަނގަޅަށް ކަން ކުރުމަށް
ކުރެވިދާނެ ބައެއް ކަންކަމުގެ ބަދަލުގައި އާދައިގެ މެދުފަންތީގެ އަދި ކުދި ކުންފުނިތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އުނދަގޫވާ
ނުވަތަ އެ މީހުންނަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އިންޑަސްޓްރީތަކަށް ކޭޓަރނުކުރެވޭ މިންވަރަށް ބައެއް ކަންކަން ހުރި ކަމަށް
މެންބަރުން ފާހަގަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މައްސަލަތައް ފޮނުވާފައިވާތީވެ މި ހުށަހެޅީ. އަޅުގަނޑު މި ހިސާބުން
ޕާސްކޮށްލާނަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް ޗެއަރޕަރސަން އާއިދު މުޙައްމަދަށް.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު. މަސީގެ ލީގަލް އެންޑް ޕޮލިސީ ކޮމިޓީގެ ޗެއަރ. މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާނެ ފުރަތަމަ ކަމެއް ގޮތުގައި ދެ ގާނޫނަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާނީ. ދެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފެދިފައި ހުރި ގަވާއިދުތަކެއް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް
ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތަކެއް މި އިންޑަސްޓްރީ ތެރޭގައި މި ހުރީ. އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރު
ފާސްކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ މާ ހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން، އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން
73 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލި ގަވާއިދެއްގެ ، މި ގަވާއިދުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް މި
ހުރީ. މި ގަވާއިދު ހެދި އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަކާ މި އިންޑަސްޓްރީގެ، ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީއެއް،
ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއެއް އަދި އެހެން އިންޑަސްޓްރީއެއްގެ ވެސް، ރާއްޖޭގެ އެހެން އެއްވެސް އިންޑަސްޓްރީއަކާ
4

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
މަޝްވަރާކުރެވިފައިހެން އަޅުގަނޑަކަށް ހިޔެއްނުވޭ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މަސީގެ އެއްވެސް ކަމަކަށް، އެއްވެސް
ކޮމިޓީއަކަށް ނޫނީ އެއްވެސް ، މަސީގެ އެއްވެސް އެކްސްކޯ މެންބަރަކަށް މިކަމުގެ އެއްވެސް އިޝާރާތެއް ކޮށްފައެއް
ނެތި މި ގަވާއިދު އެކުލަވައި ؛ ދެން މި ގަވާއިދުގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ މި ގަވާއިދުގައި ނަގާފައި،
ބަޔާންކޮށްފައި ހުރި ފީތަކާއި ޖޫ ރިމަނާތައް އިނގޭތޯ. އެގޮތުން ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް
ވަރަށް ބޮޑެތި ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އެބަހުރި. ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު މި ސިނާރިއޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ފުރަތަމަ ކުޑަކުޑަ
ސިނާރިއޯއެއް އަޅުގަނޑު ކިޔައިލަދޭނަން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތަކެއް، ރާއްޖޭގެ
ގިނަ ކުންފުނިތަކެއް މިއީ އެސް.އެމް.އީ ކުންފުނިތަކެއް މި ހުރީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ކުންފުނިތައް، މިހާރު 5
މިލިއަން ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ހިންގާ ކުންފުންޏެއް މިސާލަކަށް އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބެނީ 5 މިލިއަން. ތި
ބޭފުޅުންނަށް، މިއީ ހަމަ މި ސިނާރިއޯއެއް ތި ބޭފުޅުންނަށް އަންޑަސްޓޭންޑް ވުމަށް. ގާނޫނަށް ގަވާއިދަށް ދިޔުމުގެ
ކުރިން އަޅުގަނޑު ސިނާރިއޯ އަންޑަސްޓޭންޑުކޮށްދެނީ. މިހާރު 5 މިލިއަނުން ދަށުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް، މިސާލަކަށް ކިޔަމާ
3 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް އަލުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބެނީ. ނޫނީ ކޮންސްޓްރަކްޝަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސީގެ
ދަށުން ހިނގާ ކުންފުންޏަކަށް ލިބެނީ އެވޯޑުކޮށްގެން، ޓެންޑަރ މަރުޙަލާއިން ލިބެނީ. އެ ބޭފުޅުން އެބަޖެހޭ އޭގެ
ޕްރޮޖެކްޓު ލިބުމާ އެކީ އެ ބޭފުޅުން އެބަޖެހޭ އިންޝުއަރަންސްގެ ތެރެއިން ވެސް އަދި ރާއްޖޭގެ ފައިނޭންޝަލް
އިންސްޓިޓިއުޝަން ، މިހާރު ގަވާއިދު އޮންނަ ގޮތުން ފައިނޭންޝަލް އިންސްޓިޓިއުޝަނަށް އެބަޖެހޭ ބޮންޑުތައް
ހުށަހަޅަން. ޕާފޯމަންސް ގެރެންޓީ ހުށަހަޅަން. އެ ބޭފުޅުންނަށް އެބަޖެހޭ އެޑްވާންސް ޕޭމަންޓު ގެރެންޓީ ހޯދާ ކަމުގެ،
އެޑްވާންސް ޕޭމަންޓް ހޯދާ ކަމުގެ އޭ.ޕީ.ޖީ ހުށަހަޅަން. މި ހުރިހާ ހާލަތެއް ގޮސްފައި އޭގެ ޕްރީމިއަމް ދައްކައި ހުރިހާ
ކަމެއް ކޮށްފައި ، ދެން މި ވާ ގޮތަކީ ސަރުކާރުގެ މި ހުންނަ؛ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލު ވެސް ކުރަން އިނގޭތޯ.
މަސީން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ސަރުކާރުން މި ކުރައްވާ މަސައްކަތަށް ޝުކުރު ވެސް ދަންނަވަން.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުނިތައް މިއަދު މި އޮތް ހާލަތަކީ ޙަޤީޤަތުގައި މި ގަވާއިދަށް
ކޭޓަރނުކުރެވޭ ހާލަތްތަކެއް. އެހެން މި ދެންނެވީ 3 މިލިއަން ރުފިޔާގެ މިސާލަކަށް ޕްރޮޖެކްޓެއް ނަގާ ކުންފުންޏަކަށް
އެ ބޭފުޅުން ސައިޓުގައި ދިމާވާ ކަމަކުން، މިސާލަކަށް ކިޔަމާ އެންމެ އިނގިއްޔެއް ބުރިވީ އެތާ ހުންނަ މުވައްޒަފެއްގެ.
އިނގިލި ބުރިވީމަ އޭނަ މި އަ ންނަނީ ނުކުޅެދުންތެރި ހާލަތަކަށް، އޭނާ ކްލެއިމް މި ކުރަނީ. ކުރީމަ ގަވާއިދުގައި މި
ބުނަނީ އޭނައަށް ކްލެއިމްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެބަ އޮތޭ، އޮންނަ އެ މިންގަނޑުގެ ތެރެއިން 1.4 މިލިއަނާއި 19
މިލިއަނާ ދޭތެރޭ ކްލެއިމްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު. އެ ވެސް 10 އަހަރުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކުންފުނިތަކަކީ، މި ރާއްޖޭގައި ހިންގާ ކުންފުނިތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކޮށްގެން ނުވާނެ ސިންގަޕޫރާ އެއް
5

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ފެންވަރަށް ހިންގާ ކުންފުނިތަކެއް ކަމަށް. އަދި ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްއަށް ހިންގާ ކުންފުނިތައް؛ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކުންފުނިތަކުގައި ނެތް ސަކްސެޝަން ޕްލޭންތަކެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ކުންފުނިތަކުގައި މިހިރަ
ކުންފުނިތައް ބޮޑުވެގެން ގޮސްފައި އެ ކުންފުނިތަކުގައި ތިބި ވެރިން ރިޓަޔަރމަންޓް ނަގާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
ނޭނގެ އެ ބޭފުޅުން ސަކްސެޝަނަކީ ކޮބައިކަން. އެހެންވީމާ، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ ހިނގާ ކަންތައްތަކުގެ
ސަބަބުން ދެން އެ ބޭފުޅުން ނަގަންޖެހޭ ލީގަލް ބަރޑަންތައް މާ ބޮޑު އިނގޭތޯ. އެ ހާލަތުގައި ދެން ކީއްތޯއޭ
ކުރައްވާނީ. މީގައި މި ނުކުންނަ ނަތީޖާއަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ކުންފުނިތައް އިނދަޖެހުން. ކުންފުނިތަކަށް މާލީ
ބުރައަކަށް ވުން. ކުންފުނިތައް ނުހިންގޭ ހާލަތަށް ދިޔުން. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުތައް އަޅުގަނޑުމެން، ފުރަތަމަ
ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ގަވާއިދުގައި މިހިރަ ކަންތައްތައް، މި އީކުއޭޝަންތަކެއް އެބަހުރި ދެއްވާފައި 12 މަހަށް
ބަހައިލައިގެން ކޮންމެވެސް ފިގަރތަކެއް ހިމަނުއްވާފައި އެބަހުރި ގަވާއިދުގައި ވަކިވަކި ރޭންޖުތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވައި.
ދެން އެކަމަކު މީގެން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގެ 5000 މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏަކާއި، 3000 މުވައްޒަފުން
ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏަކާއި، 200 މީހުން ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏަކާއި، 100 މީހުން ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏަކާއި، 30 މީހުން
ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏެއްގެ ބޭންޑަކީ ކޮބައިކަން. ހަމަ އެއް ހާލަތެއް މި އަންނަނީ މީގެން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ
ހާލަތަށް ކިހިނެއްތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެން ފިޓްކުރާނީ؟ ގަވާއިދަކު ނުއެއް ބުނޭ އެ މާއްދާތަކެއް އެ ގޮތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޭޓަރކުރެވޭނެ ގޮތެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ މިއީއޭ.
އެހެންވީމާ، މި ކަންބޮޑުވުންތަކަށް މި ގަވާއިދު އެބަޖެހޭ އިޞްލާޙުކުރެވެން. އިޞްލާޙުކޮށްގެން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އިޞްލާޙުކޮށްގެން ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކޮށްގެން ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ
އިންޑަސްޓްރީއަށް ރަނގަޅު ގޮތްތަކެއް ވާނީ. އެއީ މި ހާލަތުގައި އިންޑަސްޓްރީ މި އޮތީ ޙަޤީޤަތުގައި ރާއްޖޭގެ
ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ވެސް އެނގޭ ޤައުމުގެ މާލީ ހާލަތު ހުރި ގޮތުން
ވަރަށް ދަށުގައި. ހުރިހާ ކުންފުނިތަކެއް ވެސް ޙަޤީޤަތުގައި ހަމަ ސަވައިވަލް ޓު ދަ ފިޓެސްޓޭ ބުންޏަސް ރަނގަޅުވާނެ.
ސަވައިވް ނުވެވެއޭ ވެސް ބުނެވިދާނެ. ހަމަ އަމިއްލަ ހަމަ ގަދަކަމުން ހިންގަނީއޭ ބުންޏަސް ރަނގަޅުވާނެ. އެ
ހާލަތުގައި މިހިރީ ކުންފުނިތައް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުތަކަކީ އަޅުގަނޑަށް ހިޔެއްނުވޭ މިއަދުގެ ހާލަތަށް ފިޓުވާނެ،
މިއަދުގެ ހާލަތާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެހެން. މިއަށްވުރެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި
ގަވާއިދު އީސްކުރަން އިނގޭތޯ. ލުއިތަކެއް ދޭން. ލުއިތަކެއް، އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ނުބުނަން އިނގޭތޯ،
ނުއެއް ދަންނަވަން މީގައި ލޭބަރ ރިލޭޝަނުން ހެދި ގާނޫނަކީ މައްސަލައެއް ކަމަށް އިނގޭތޯ. އަދި އެއްވެސް
މައްސަލައެއް މީގައި އޮތެކޭ، މީގައި މައްސަލައަކަށް ވެގެން މި އުޅެނީ އަޅުގަނޑުމެންނާ ވެސް، އެއްވެސް
6

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އިންޑަސްޓްރީގެ އެއްވެސް ބަޔަކާ ކޮންސަލްޓުނުކޮށް މިކަހަލަ ބޮޑު ގަވާއިދެއް ހަދާ އިރު ބޮޑެތި ފައިންތަކެއް، ބޮޑެތި
ޖޫރިމަނާތަކެއް، ބޮޑެތި މީގެ ކޮންސިކުއެންސްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލީގަލީ ވެސް މީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކުންފުނިތަކަށް ފައިނޭންޝަލީ ބަރޑަން ނުނެގޭވަރުގެ ބޮޑެތި ކަންތައްތަކެއް މީގައި ހިމަނާފައި އޮތުން. އެހެންވީމާ،
އެއީ ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ؛ އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކުރިއަށްދަމުން
ކުރިއަށްގެންދަން. ދެން އަޅުގަނޑު ދެވަނަ، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ މިއަށް ޑިސްކަޝަން ނިންމާފައި ދެވަނަ
ގާނޫނުގައި، އެއީ ލޭބަރ ގާނޫނުގެ ދަށުން، މިހާރު އެމްޕްލޯއިމަންޓް ގާނޫނުގެ ދަށުން މިހާރު އޭގެ ދަށުން ހެދިފައި
ހުރި ގަވާއިދު، އޭގައި އެބައުޅޭ ކޯޓާގެ ބައެއް މައްސަލަތަކާއި، ގެއްލޭ މީހުންނާއި މިކަހަލަ މީހުންނަށް ހުރި
ފައިންތައް. އޭގެ ޑަބަލް ފައިންތަކެއް ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އެއަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެން މި ގަވާއިދު ނިންމާފައި
އަޅުގަނޑުމެން ދިޔުން. އޭރަށް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ފަސޭހަވާނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން އެއްޗެއް ވިދާޅުވުމަށް.
ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީގެ ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ މަރްޔަމް ސާޙަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވައިލާނަން އިނގޭތޯ. ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ ގާނޫނުގައި މި ބަޔާންކުރަނީ އެ ގާނޫނު
ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީން ޑީ.ޖޭއަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭންވާނެ ކަމަށް. ދެން މި
ގާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވައިލަންޖެހޭ ގަވާއިދު، މި ގަވާއިދު އެކުލަވައިލާފައިވަނީ ޢަމަލީ ގޮތުން ސީދާ ޑީ.ޖީ ޒީބާ.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ސީދާ އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އެއްޗެއް ދެންނެވޭނީ ޒީބާއަށްހެން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯކްޕްލޭސް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު، ޒީބާއަށް.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
7

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ال ساََّلمُ عَلَْي كُْ م. އަޅުގަނޑު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު، ޑިރެކް ޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު.
ދެން ދެންމެ ފާހަގަކުރައްވައިފި މަޝްވަރާނުކޮށް ކޮމިޓީއަކަށް ނުގެންގޮސް ގަވާއިދު އެކުލަވާލި ވާހަކަ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނެ މި ގާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވޯކް ޕްލޭސް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު އެޑްވައިޒަރީ
ކައުންސިލް ކިޔާ ކައުންސިލެއް އުފައްދާފައި. މި ކައުންސިލުގައި 13 މެންބަރުން ހިމެނޭ. ދެން އެ 13 މެންބަރުންގެ
ތެރޭގައި މަސީގެ ފަރާތުން ވެސް މެންބަރަކު ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ އިނގޭތޯ. ދެން އިއްތިފާގުން އެ މެންބަރަކީ
އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގެންގުޅުނު ކޮންސަލްޓެންޓް. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅާއަށް ގަވާއިދު ވަރަށް ކުރީއްސުރެ ފެށިގެން
އޮންނާނީ ލިބިވަޑައިގެންފައި. ދެން އަދި އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދު ގެޒެޓުކުރުމުގެ ކުރިން ވަރަށް ކުރު
މުއްދަތެއް ދެވުނީ. އަޅުގަނޑު ހިތުން ދެތިން ދުވަހުގެ މުއްދަތެއް އަޅުގަނޑު ހިތުން ދެވުނީ މި ކައުންސިލަށް.
ކައުންސިލަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދު ހުށަހެޅިން. ގާނޫނުގައި ނެތް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ވާހަކައެއް. އެހެންނަމަވެސް،
އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލަށް މި ގަވާއިދު ހުށަހެޅިން. ހުށަހަޅާފައި ކައުންސިލުގެ މެންބަރުންނަށް ކޮމެންޓުކުރުމަށް
ފުރުޞަތު ދިނިން. ދެން ކައުންސިލު ރިޕްރެޒެންޓް ކުރައްވަން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ހުންނަވާ ބޭފުޅާގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް
އެއީ އެ ބޭފުޅާ ކަނޑައަޅުއްވާފައި އެ ހުންނަ ފަރާތަކާ ގަވާއިދު ހިއްސާކޮށް، އެ ގަވާއިދަށް ގެންނަން ބޭނުންވާ ނޫނީ
އިތުރަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެހެންވީމާ، މަޝްވަރާނުކޮށޭ ވިދާޅުވާ
ވިދާޅުވުމަށް އިންކާރުކުރަން އިނގޭތޯ. ދެން ކޮމިޓީއަކަށް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ނުގެންނަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން
ޓްރައިޕަރޓައިޓްކޮށް މި އޮންނަނީ އެޑްވައިޒަރީ ކައުންސިލު އެކަށައަޅުއްވާފައި. ހަމަ އެގޮތުން މި ޓޫރިޒަމް
އިންޑަސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ވެސް އެބަ ހިމެނޭ މި ކައުންސިލުގެ ތެރޭގައި. އެހެންވީމާ، މި ދާއިރާތަކުގެ ހިއްސާ ވެސް،
ދާއިރާތަކުގެ ހިއްސާއާ އެކުގައި މި ގަވާއިދު އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެކުލަވައިލެވިފައި އޮތީ. ދެން
ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ބަޔަށް އަޅުގަނޑު ޖެހިލާނަން. ކޮމްޕެންސޭޝަން ބަޔަށް ޖެހިލާއިރުގައި، ކޮމްޕެންސޭޝަންގައި
އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު ލިޔުނުއިރުގައި މަތީ އަދަދަކާއި ދަށް އަދަދެއް މި އޮތީ ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ގޮތުގައި ދޭން.
ދެން ޖޫރިމަނާއޭ ވިދާޅުވީމަ އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގުނު އެއީ ކޮން ޖޫރިމަނާއެއް ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ޖޫރިމަނާގެ
ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ގަވާއިދުގައި ނޯންނާނެ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ބައި އޮންނާނެ
އިނގޭތޯ. ދެން ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ބަޔަށް އަޅުގަނޑު ބަލައިލާއިރުގައި، އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު ލިޔުނުއިރުގައި އެ
ވިދާޅުވިހެން ކެޓަގަރައިޒް ކުރެވިފައި ނުއެއް ނެތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބައި ކެޓަގަރައިޒް ކުރުމަށް ޓަކައި
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކެޓަގަރައިޒް ކޮށްފައި ނެތީތީވެ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަކަށް އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް
އައިސްފައެއް ނުއެއް ނެތް ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތަކުންނެއް އިނގޭތޯ. ދެން ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން ނައެއްކަމަކު
8

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޯނުކޯލެއްގެ ޒަރީއާއިން މަސީގެ ފަރާތަކުން ނޫން އެހެން ފަރާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އައި
ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އެލް.އާރު.އޭއާ އެއްކޮށް އެ މަސައްކަތް ކުރުމަށް ޓަކައި މިއަދަށް އަޅުގަނޑުމެން
އިންނާނީ ރަސްމީކޮށް ޝެޑިއުލްކޮށްފައި މީޓިންގއެއް. އެއީކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވުމަށް
އެންގުމުގެ ތަންކޮޅެއް ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނީ އެލް.އާރު.އޭއަށް އެ ރިކުއެސްޓް ފޮނުވާފައި. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފޯނުކޯލަކުން އައި ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން. ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި ގާނޫނުގައި ވަރަށް
ޞަރީޙަކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބަ އޮތް ކައުންސިލަށް މި ގަވާއިދަށް، ގާނޫނަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ އިޞްލާޙުތަކާއި
ގަވާއިދަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ އިޞްލާޙުތައް ހުށަހެޅޭނެކަމުގެ ވާހަކަ އެބަ އޮތް، މި ގާނޫނުގެ ކައުންސިލުގެ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭ 13 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަ އޮތް ވަރަށް ޞަރީޙަކޮށް ބުނެދީފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އަދި ޚާއް ސަކޮށް އެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން، ކައުންސިލުގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން އޮތް ހިނދު އެންމެ
ފުރަތަމަ ކައުންސިލަށް މިކަމުގެ ޝަކުވާ އަންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން މިހިސާބަށް އައުމުގެ ކުރިން.
އެއީ ގާނޫނީގޮތުން އެ ފުރުޞަތު އޮތީ އެގޮތަށް ހުޅުވިފައި. ދެން އަދި ގާނޫނީ ގޮތުން އެކަން ކުރެވެން އޮތް އިރު
އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް ނައިސް މިހިސާބަށް އައުން އެއީ އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ ކިހިނެއްކަމެއް
ވަޑައިގެންނެވީކީއެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
ކެޓަގަރައިޒްކުރަން ޖޫރިމަނާއެއް ނޫން ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ބަޔަށް އިނގޭތޯ. އެއީ މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި ދިމާވާ
ހާދިސާތަކާ ގުޅިގެން ލިބޭ ނުކުޅެދުންތެރިކަމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް
ކެޓަގަރައިޒްކުރަން އިހުމާލުވާ މިންވަރު. އެހެންވީމާ، އެ ބައި އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްދާ
ވާހަކަ ދަންނަވަ އިލާން. ދެން ހުރިހާ ސްޓޭކްހޯލްޑަރުންނާ މަޝްވަރާކުރެވިގެން އެކުލެވުނު ގަވާއިދެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރަން. ދެން އޭގެއިތުރުން އަދި ގަވާއިދުގެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އޮތް ވަރަށް ބައިވަރު އުސޫލުތައް
ތައްޔާރުކުރުމަށް ނިންމިފައި. އެހެންވީމާ، އަދި މިއީކީއެއް އެކީ އެކައްޗަކަށް އެކުލަވަ އިލެވިފައި އޮތް އެންމެ ފުރިހަމަ
ގަވާއިދެއް ނޫން. އުސޫލުތައް އެކުލަވައިލެވުނީމަ ގަވާއިދަށް ޙަޤީޤަތުގައި ޢަމަލުކުރަން ފެށޭނީ ވެސް. އެހެންވީމާ،
ޓެކްނިކަލް ކޮމްޕޯނަންޓުތައް ހިމެނޭ އުސޫލުތައް އަދި ހެދުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މުހުލަތު ވެސް މި ގަވާއިދުން
އޮންނާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިދީފައި އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު އެކުލަވަ އިލިއިރުގައި. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލުތައް
ހެދިގެން އައިމަ އަސްލު އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގާނޫނަށް އަދި ގަވާއިދަށް ޢަމަލުކުރަން
ފެށޭނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
9

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަސީން އެދިވަޑައިގަތުމާއި ގުޅިގެން މަސީއަށް ފުރުޞަތެއްއަރުވަން.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެން، ދެންމެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ދެއްތޯ އެއީ. އާދެ! އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އިނގޭތޯ އަޅުގަނޑު
މިހާތަނަށް މަސީގެ ބޯޑުގައި ޗެއަރކުރަން ، ލީގަލް ކޮމިޓީގައި ޗެއަރ ކުރެއްވި އިރު އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައެއް ނެތް
ކައުންސިލުގެ އެއްވެސް ސިޓީއެއް ، މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންސަލްޓެންޓެއް އައްޔަން ކުރި ކަމެއް ވެސް، މިކަމަށް
ފޮނުވި ކަމެއް ވެސް. އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު ނަމެއް، އަޅުގަނޑަށް ކޮން ބޭފުޅެއްކަން އަންގަ ވާލަދިނިއްޔާ. އަދި
އެ ބޭފުޅެއް ؛ އެ ވާގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި މަސީގެ ބޯޑަކީ ކަލެކްޓިވްލީ ޑިޒިޝަން މޭކްކުރާ ތަނެއް އިނގޭތޯ، މިއީ
ސިންގަލް ޑިޒިޝަން؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ޑިޒިޝަން ، މި ތަނުން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ނިންމާ ނިންމުމެއް
އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެކްސްކޯއަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެކްސްކޯއަށް ގޮސްގެން
އެކްސްކޯގައި މަޝްވަރާކޮށްގެން އެކްސްކޯއިން ގޮތެއް ނިންމަވައިގެން ކަލެކްޓިވް ޑިޒިޝަނެއް މޭކްކުރާ ތަނެއް މީ.
އަޅުގަނޑުމެން ސިންގަލް އެ ންޓިޓީއެއް ގޮތުގައި ހިންގާ ތަނެއް ނޫން މަސީއަކީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، އަޅުގަނޑު، ދެންމެ ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތައް. އެ ކެޓަގަރައިޒް ؛ މިހާރު
ދެންނެވި މިހާރު މި ޢަމަލުކުރަމުން އަދި ފައްޓަނީއޭ މި އުސޫލުތައް ގާއިމު؛ ބައްލަވާ މި އިނގޭތޯ މި އޮތީ
ގެޒެޓުކުރެވިފައި އިނގޭތޯ. ގެޒެޓުކުރުމުގެ މާނައަކީ ކޮބައިތޯ ގާނޫނީ ގޮތުން. ގެޒެޓުކުރުމުގެ މާނައަކީ އެއަށް
ޢަމަލުކުރަން ފެއްޓުނީ އިނގޭތޯ. އެހެންނޫންތޯ؟ އެހެންވީމާ، ގެޒެޓުކުރެވޭ ދުވަހުން ފެއްޓިގެން، އޭގެ މާނައަކީ މިއަށް
ފިޔަވަޅުތަކެއް، ތި ބޭފުޅުން އެ ހާލަތުގައި ކޮންޓްރިބިއުޓަރީ ނެގްލިޖެންސެއް ވިޔަސް އަދި އެހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި
ވޯރކް ސައިޓެއްގައި ދިމާވާ ކޮންމެ ހާލަތަކާ ގުޅިގެން އަންނަ އެ ހާލަތަކަށް ތި ބޭފުޅުން ފިޔަވަޅުއަޅުއްވާނެއޭ އަންނަ
ޝަކުވާއަކަށް. އެއީ ނޫންތޯ މީގައި މިހާރު މާނަކުރެވޭ ގޮތަކީ ؟ އެހެންވީމާ، މިހާރު ތި ބޭފުޅުންނަކަށް ނުބުނުއްވޭނެ
މިހާރު މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނެއް ތިމަންނަމެން އިޞްލާޙުތަކެއް، ގަވާއިދެއް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބުނު
ޝަކުވާއަކާ ގުޅިގެން ބައްލަވަމުންނޭ މި ގެންދަވަނީ. މިއަށް ޝަކުވާތަކަށް ބައްލަވާފައި މިއަށް އިޞްލާޙުތަކެއް
ގެންނަވަ އި މިއަށް އުސޫލުތައް ކަނޑަ؛ އެ މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މާ ލަސްވެއްޖެހެން. އެއީ މިއަދު މި އޮތީ
ގެޒެޓުކުރެވިފައި. އެހެންވެ ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރު ވެސް މި ތިބީ. މި ގެޒެޓު
10

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ކުރެވުނީމަ އޭގެ މާނައަކީ މިއަށް ޢަމަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. ޢަމަލުކުރެވުނު އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހާލަތު
އަޅުގަނޑަށް އިނގޭ ވަރަށް ގޯސްކަން. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތު އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަން މީގައި ހުރި ފައިންތަކާއި
މި އެއްޗްިއސަކީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލެއްނުކުރަމޭ އަޅުގަނޑުމެން މަސީގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު މި ބުނީ މީގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެގޭނެ ބަރޑަންއެކޭ މީގައި ރާއްޖޭގައި ހުރި ކުންފުނިތަކަކަށް. އެއީ 19 މިލިއަން ރުފިޔާ
ކިހިނެއްތޯ ދައްކާނީ؟ 10 އަހަރަށް ބަހައިލައިގެން މި އިންނަނީ 19 މިލިއަން ރުފިޔާ. މިސާލަކަށް ބުނަންޏާމު އޭގެ
ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މިންގަނޑަށް ބަލައިގެން 10 އަހަރަށް ބަހައިލައިގެން 19 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަމަ ކްލެއިމް
ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެބަ އޮތޭ 3 މިލިއަން ރުފިޔާ، މިސާލަކަށް 3 މިލިއަން ރުފިޔާ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް. އެހެންވީމާ،
ލޮޖިކަލީ ވިސްނާ އިރު، ފެކްޓް ބޭސްއަށް ވިސްނާ އިރު ކޮން ބޭފުޅަކަށްތޯއޭ، ކޮން ވިޔަފާރި ކުރާ؛ އަޅުގަނޑަކަށް
ހިއެއްނުވޭ ރާއްޖޭގެ އެންމެ ބޮޑު ވިޔަފާރި ކުރާ ބޭފުޅެއް، ޔުނިވަރސަލްއަށް ބެލިޔަސް އަދި އެހެން ކުންފުނި،
ވިލާއަށް ބެލިޔަސް، މި މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. މި ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރި ކުރާ އެންމެ ބޮޑު ކުންފުންޏަށް
ނެގޭނެ ބަރޑަންއެއްހެން. އަދި އެވަރުގެ ލިކުއިޑް ކޭޝްފްލޯއެއް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ މި ހާލަތުގައި
ކޮންސްޓްރަކްޝަން ކުންފުންޏަކަށް ނެގޭނެހެން. އެއީ މި މެންބަރުންނަށް، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުންގެ އެބަ ތިއްބެވި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރެ އްވި ބޭފުޅުން ވެސް. އެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް
އިނގޭ ހާލަތު މިހާރު ހުރި ގޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޕްރޮޕޯސް މި ކުރަނީ، އަޅުގަނޑު ރެކޮމެންޑޭޝަނަކީ
މިއަށްވުރެ ފައިންތައް ކުޑަކޮށްލަދޭން އަޅުގަނޑުމެން އެދެމޭ. މިއަށްވުރެ ފައިންތަކާ އެއްޗެހި ހިނގާށޭ
އިޞްލާޙުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ވެސް މަސައްކަތްކުރެވޭ މި ބަރޑަން ނެގޭ ގޮތަކަށް ހިނގާށޭ މިކަން ކުރިއަށް
ގެންދަވަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑަށް އެނގިގެން ނެތް މަސީއަކަށް މީގެ އެއްވެސް ގަވާއިދަކަށް
އެއްވެސް އިޞްލާޙެއް ގެންނަން ނޫނީ މިއަށް މަޝްވަރާކުރަން އަޅުގަނޑަކަށް ނެތް އަންގާފައެއް. ނޫނީ މަސީގެ
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް ކޮމިޓީއަކަށް ނެތް ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް ފަރާތުން އެއްވެސް ކަހަލަ އިޝާރާތެއް މީގައި
ކޮށްފައެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން
ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އަދްނާނު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވެގެން މި އުޅެނީ ޓެކްނިކަލް މައްސަލައެއް. ޓެކްނިކަލް
މައްސަލައަކަށް މި ވާގޮތަކީ އައި.އާރު ބިލު ގާނޫނަކަށްވެ، ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެއްޓި އިރު މި ކުރިން ލޭބަރގެ
11

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ކަންތައްތައް ހިން ގަމުންގެންދިޔަ މިނިސްޓްރީން ފަހުން މި ގާނޫނު ބަލަހައްޓަން ހަވާލުވި މިނިސްޓްރީއަކަށް އެއްވެސް
ކަހަލަ މުވައްޒަފުންނެއް ބަދަލެއްނުވޭ މަސައްކަތާ އެކުގައި. ހަމައެކަނި ބަދަލުވީ މަސައްކަތް. ދެން އައި.އާރު ގާނޫނުގެ
ދަށުން އެކިއެކި މަގާމުތަކަށް މީހުން ހޯދުން، އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މުވައްޒަފުން ހޯދަން ނަގާނެ ވަގުތު، އެކަން
ކުރަން އޮންނަ ޕްރޮސީޖަރ. މީހުން ހޯދާ ނިމިގެން ބެލި އިރު ޓައިމްލައިން މި އޮތް ފިތެނީ. ގަވާއިދުތައް ހަދަންޖެހޭ
މުއްދަތު އައިސް ތާށިވަނީ. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓްރީއަށް ވެސް އެބަ މަޖުބޫރުވޭ އެ ކޮންސަލްޓުކޮށްފައި ނަމަވެސް އަދި
ކޮންސަލްޓުނުކޮށް ނަމަވެސް އެ ގާނޫނުގައި ދީފައި އިން ޓައިމްފްރޭމްގެ ތެރޭގައި ގަވާއިދުތައް ހަދަން. އެހެންވީމާ،
ގަވާއިދުތައް ހަދަނީ. ދެން އެ ވިދާޅުވީ 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމެންޓްސްއަކަށް
އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނުލިބޭ. ދެން އަޅުގަނޑު، މަސީއަކުންނެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ޓްރައިޕަރޓައިޓް ލޭބަރ
އެޑްވައިޒަރީ ކައުންސިލުގައި ބައިވެރިވަން. އެއީ މަސީއަކަށް ފުރުޞަތެއް ދީފައެއް ނުއެއް ނެތް އެ ކައުންސިލަކުން.
އެ ކައުންސިލުގެ ވެސް މަޝްވަރާއެއް ނުއެއްކުރޭ މި ގާނޫނާ ބެހޭ ގޮތުން، މި ގަވާއިދަކާ ބެހޭ ގޮތުންނެއް. މިހާތަނަށް
އެ ކައުންސިލުގައި މަޝްވަރާކުރަމުން ދިޔައީ ހަމަ ޓްރައިޕަރޓައިޓް ކޮންސަލްޓޭޝަނެއް ނެތި ހެދި ޔޫނިއަންސްތައް
ރަޖިސްޓަރީކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދާ ބެހޭ ގޮތުން. އެ ގަވާއިދުގައި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާ ބެހޭ ގޮތުން. އެއަށް
މަޝްވަރާކުރެވި އިޞްލާޙުތަކެއް ހުށަހެޅި، މިހާރު އޮތީ އެ އިޞްލާޙުތައް ވެސް ގެޒެޓުކޮށްފައި. އެކަމަކު އަދިވެސް
ހަމަ ކުރިން އޮތް ގަވާއިދު އޮތީ އޮތްގޮތަށް. ހަމަ ފަހުން އާ ގަވާއިދެއް ނާދޭ. ކުރީގެ ގަވާއިދުގެ މައްޗަށް
އިޞްލާޙުތައް އައީ. އެހެންވީމާ، އޭގެ މާނައަކީ އެ ގަވާއިދުން ބުނާ ޓައިމްފްރޭމް އަނެއްކާ ވެސް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާއި
ޖޫރިމަނާއާ މިކަހަލަ ކަންތަކަށް އަންނަ ވަގުތުތައް ހުންނާނީ ހަމަ ތާށިވެފައި. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބޮޑު ޓެކްނިކަލް
މައްސަލައެއް މީގެތެރޭގައި އެބަ އުޅޭ. ދެން މީގައި ރަނގަޅުވާނީ ގޯސްތަކެއް ހެދުނުކަން ނުވަތަ ހަދަން މަޖުބޫރުވިކަން
ގަބޫލުކޮށްގެން އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުން. އެހެންނޫނިއްޔާ ރަނގަޅެއްނުވާނެ. ދެން މި ވަގުތަކީ އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ އެކީގައި މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރަން އައި
ވަގުތު. މީގައި ދެ ފަރާތަކުން ނުވަތަ ތިން ފަރާތަކުން އައި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ. އެއީ ބައެއް
މެންބަރުންގެ ފަރާތުން ވެސް ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް ކޮމިޓީ ބާއްވަން އެދިވަޑައިގެންނެވި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މަޢުލޫމާތު ލިބުނު. އަދި ހަމަ އެހެންމެ މަސީން ވެސް އެދުނު މިކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރަން. މަޝްވަރާކުރަން
ނިންމީ ގެޒެޓުކޮށް، މިއަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުނީމަ. އެހެންވީމާ، ވިދާޅުވިހެން 3 މިލިއަންގެ ޕްރޮޖެކްޓަކުން އެ ވިދާޅުވި
ކަހަލަ ބޮޑެތި އަދަދު ފައިސާ ޖޫރިމަނާ ދައްކަންޖެހުމާއި، މިކަހަލަ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހުރީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ
ދުވަހުން ދުވަހަށް ލިބޭ ޝަކުވާތައް އެބަ ލިބެމުންދޭ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.
12

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވައިލަން މުއްޠަލިބަށް މަސީގެ ފަރާތުން.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީ ގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން
އޮފް ގަވަރމަންޓް ލިއޭޒޯން އިބްރާހީމް މުއްޠަލިބް ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` الحمد هل الصالة والسالم على رسول هلا. އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ މި މިހާރު ހިނގަމުންމިދާ
ސަރުކާރުގައި އަދި އޭގެ ކުރީގެ ވާހަކަ ނުދައްކަންވެގެން މި ދެންނެވީ. މި ލޭބަރ ގަވާއިދު ހިންގުމަށް ޓަކައި ތިން
މިނިސްޓްރީއެއް އެބަ އޮވޭ. ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީއާ، ތިން ތަނެއް ނޫން ހަތަރު ތަން. އިމިގްރޭޝަނާއި
ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަނާއި ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީއާ. މި ހުރިހާ ތަނަކުން މި ގަވާއިދު ހިންގަން ހެދުމުގެ ސަބަބުން
އަސްލު ދިމާވާ މައްސަލަ މި. އެ މި ހުރިހާ ތަނަކުން ކިހިނެއްތޯ ލޭބަރުން ކަންތައްތައް މެނޭޖުކުރާނީ. އެއްބަޔަކު
ގަވާއިދު ހަދަނީ. އަނެއް ބަޔަކު ތަންފީޒުކުރަނީ. އަނެއް ބަޔަކު އެއީ ހިންގަން މަސައްކަތް ކުރާ މީހުން. ތިންބައި އެބަ
އޮތް. ކިހިނެއްތޯ މިކަން ކުރާނީ؟ އެހެންވީމާ، މި ނޫން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރެވޭގޮތުގައި މި ނިޒާމު
ގާއިމުކުރެވެން އެބަޖެހޭ. ކުރީގައި ލޭބަރ މިނިސްޓްރީ އޮތީ އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީ ދަށުގައި. އޭރު ވާގޮތަކީ ހުރިހާ
ކަމެއް އެ މިނިސްޓްރީން ބެލެހެއްޓެވީ. މިއަދު ތިން މިނިސްޓްރީއަކަށް ބެހިގެން ދިޔައިމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުން
މިކަހަލަ މައްސަލަތަކެއް ދެން ނިކުންނާނެ. އެކަމު ރަނގަޅުކުރެވޭނެ. އެކަމު މިހާރު ގަވާއިދު ހައްދަވަން ތިއްބަވާ
ބޭފުޅުން މި ގަވާއިދު ހައްދަވަނީ އެމެރިކާގައި އޮންނަ ގަވާއިދެއް މާނަކޮށް، ތަރުޖަމާކޮށްގެން އެ އޮތް ގޮތަށް މި
ތަނުގައި ޢަމަލުކުރަން ވެއްޖިއްޔާ މި ކަމެއް ނުވާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ޖީ.ޑީ.ޕީއަކީ 4 ބިލިއަން ޑޮލަރު. 4 ބިލިއަން
ކަމަށް ބަލާ. އަދި 6 ބިލިއަން ކަމަށް ވިޔަސް. އެމެރިކާއަކީ ކިތައް ޓްރިލިއަން ޑޮލަރު؟ އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދުތައް
ހެއްދެވުމުގައި އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަށް ފެތޭ ގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ
ރައްޔިތުންނަށް އެކޮމަޑޭޓު ކުރެވޭ ؛ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުނުކުރަން މިނިސްޓްރީގައި ތި ވިދާޅުވާ ކޮމިޓީގައި ތިއްބެވި ކަމަށް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރި ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، ނޭނގޭނެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރީގެ
ވޮލިއުމްއަކީ ކިހާވަރެއްކަން. ކިހާވަރެއްކަން މި ކުރެވެނީ. އެކަމަކު ކޮންސްޓްރަކްޓަރުންނަށް އިނގޭތާ.
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ އަޅުގަނޑު މި ހިންގަނީ 5 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ނޫނީ 15 މިލިއަން ރުފިޔާއާ ދޭތެރޭ ގެ
ޕްރޮޖެކްޓެއްކަން. އޭގެ ނެޓް ޕްރޮފިޓަކީ ފައިވް ޓު ޓެން ޕަސެންޓުކަން. އެއީ ކިހާވަރެއްކަން މި ކުރެވެނީ
13

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑުމެން އެ މި ހުރިހާ އެއްޗެއް އެނގި ތިބެގެން މަސައްކަތްކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަސްލުގައި މަސީގެ
ރެޕްރެޒެންޓެޓިވް މިހާރު ތި ވިދާޅުވި ތަނަށް ތި އައީ ހެލްތު ސޭފްޓީ ބޯޑަށް. ހެލްތު ސޭފްޓީ ބޯޑަށް މަސީގެ
ބޯޑަކުންނެއް ނޫން މީހަކު އައްޔަންކުރެވިފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭގޮތުގައި މަސީގެ ބޯޑުން އައްޔަންކުރެވުން
ނަމަ ތި މައްސަލައެއް ނާންނާނެ. މަސީ ބޯޑުން ނޫން. މަސީން ބޭރުން، ބޯޑުން ބޭރުން ކޮންމެވެސް ބޭފުޅަކު
އައްޔަންކުރެވިފައި އޮވެގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް ތި މަޢުލޫމާތު ނައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެކަން
ރަނގަޅުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާނަން. އުއްމީދުކުރަން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި މިހެން ނިކުންނަ މައްސަލަތައް
ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މިއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ކޮމިޓީ. އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް މައްސަލައެއް
އަތުވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ދިވެހި ރައްޔިތުންނާއި ދިވެހި ޤައުމަށް އެންމެ ފައާިދުހރި ގޮތަކަށް އެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ކޮމިޓީތަކުން ކުރާނެ. ދެން ޒީބާ ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ
ވިދާޅުވެދެއްވާ ގާނޫނުގެ މާއްދާއާ ހަވާލާދެއްވަ އި އުފެދިފައި އޮތް ކައުންސިލުގައި މިވެނި މިވެނި މިވެނި ބައެކޭ
ތިއްބަވަނީ. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ އޭގެ މާނައަކީ އެ ވިދާޅުވާގޮތަށް އެ ކައުންސިލު އޮންނާނީ އުފެދިފައޭ. އެހެންވީމާ،
އެ ކައުންސިލުގައި ، އެހެންނަމަވެސް، މަސީން އެ ވިދާޅުވަނީ މަސީގެ ރެޕްރެޒެންޓުކުރައްވާ އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ނެތޭ.
އެހެންކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ވެސް މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑު ޒީބާއަށް ޖަވާބުދާރީވާން ފުރުޞަތުއަރުވާނަން މި ވާގޮތުން
އިނގޭތޯ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން ކައުންސިލު އުފެދިފައި އޮތް ގޮތް އިނގޭތޯ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އިނގޭތޯ. މި
ގާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި އޮތް ގޮތުން ކައުންސިލު މި އުފެދެނީ 13 މެންބަރުންގެ މައްޗަށް. މި 13
މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ އެމްޕްލޯޔަރސްގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން 3. އެމްޕްލޯއީސްގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން 3.
ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ ޕްރޮފެޝަންގެ ބޭފުޅުން ތަމްސީލުކުރައްވާ ބޭފުޅުންގެ 3. ދެން ހެލްތު މިނިސްޓްރީގެ 1. ދެން
މި އުޅެނީ މިނިސްޓަރ ކަނޑައަޅުއްވާ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ 3 އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެމްޕްލޯޔަރސް
14

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަދި އެމްޕްލޯއީސް، ދެން މި ދެންނެވީ ހެލްތު ޕްރޮފެޝަނަލްސްގެ ދާއިރާއިން އަޅުގަނޑުމެން ބޭބޭފުޅުން ހޯދުމަށް
ޓަކައި އާންމުކޮށް އިޢުލާނެއްކުރިން. އިޢުލާންކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް
ފަރާތްތަކުން ކުރިމަތިލާފައެއް ނުވޭ. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުގައިހުރި ޔޫނިއަން ގާނޫނުގެ
ދަށުންނާއި އެކި ގޮތްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިހުރި އެކި އެސޯސިއޭޝަންސްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ
ޑައިރެކްޓްލީ އެޕްރޯޗްކުރިން. އެގޮތުން މަސީއަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެޕްރޯޗްކުރިން. ކުރީމަ މަސީން ވަކި ބޭފުޅަކު
ކަނޑައަޅުއްވާފައި، އެ ބޭފުޅުންގެ ރައީސްގެ ސޮޔާ އެކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސިޓީއަކާއި އެ ބޭފުޅާގެ ސީ.ވީ ފޮނުވި.
އަޅުގަނޑު މިތާގައި މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވައިލާނަން. އެ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލުގައި މަސީ
اله
ރިޕްރެޒެންޓުކުރުމަށް ޓަކައި ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުރި ބޭފުޅަކީ މުޙައްމަދު ޢަބްދު ކިޔާ ބޭފުޅެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން
އެއްވެސް ހާލެއްގައި ވަކި މީހެއް ކަނޑައަޅުއްވާށޭ ވިދާޅުވެގެން ކަނޑައެޅުއްވި ބޭފުޅެއް ނޫން. އެއީ މަސީން
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރިކުއެސްޓެއް، އަޅުގަނޑުމެން ރިކްއެސްޓުކުރީ މަސީގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަނެއް ކައުންސިލުގައި ބާއްވަން
ބޭނުންފުޅުވާ ނަމަ ނަމެއް ހުށަހަޅުއްވާށޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް ރިކުއެސްޓު ކުރީމަ މަސީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މަސީގެ ރައީސް ސޮއިކުރައްވާފައި ފޮނުއްވާފައި އޮތް ސިޓީގައި ފޮނުއްވާފައި އޮތީ މުޙައްމަދު ޢަބްދުاله. މުޙައްމަދު
ޢަބްދުاެلهގ ނަން ފޮނުއްވީމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓަރ އެޕޮއިންޓުކުރެއްވީ މަސީގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު ޢަބްދުاله
ކައުންސިލަށް. ދެން ކަންދިމާކުރި ގޮތުން މުޙައްމަދު ޢަބްދުاަلهއކީ ކުރިން ވެސް ދެންނެވިހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
މިނިސްޓްރީން ވެސް އެކި ގޮތްގޮތުން ނެގޯޝިއޭޓުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ކޮންސަލްޓެންޓެއްގެ ގޮތުގައި
ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ބޭނުންކުރި ބޭފުޅެއް އިނގޭތޯ. އެ ބޭފުޅާއަށް އަޅުގަނޑު މި ގަވާއިދު ވަރަށް ކުރިއާލަ އި ދީފިން.
އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅާގެ މި އިންފޮމޭޝަން ހުއްޓޭ. އެ ބޭފުޅާގެ؛ ދެން މަސީގެ އިދާރީ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކައުންސިލަކުން ހައްލެއްނުކޮށްދެވޭނެ. އެ ބޭފުޅުންގެ އިދާރީ ކަމެއް އެއީ އެ ބޭފުޅުންގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން، އެ
ތަނުގައި ރިޕްރެޒެންޓުކުރައްވާ ބޭފުޅާއަކީ އެ ބޭފުޅުންނާ ކޮމިއުނިކޭޓު ކުރާ ބޭފުޅެއްތޯ، އެ ބޭފުޅުންގެ
ކައުންސިލުތަކަށާއި، އެ ބޭފުޅުންގެ މެންބަރުންނަށާއި، އެ ބޭފުޅުންގެ ވެރިންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީގެ
ގަވާއިދުތަކާއި، ކޮމިޓީން އެކުލަވައިލާ ގަވާއިދުތަކާއި ކައުންސިލުން އެކުލަވަ އިލާ އެކިއެކި ގަވާއިދުތަކާއި، ނޫނިއްޔާމު
ކައުންސިލުގައި ވާހަކަދެކެވޭ ކަންތައްތައް މަސީއާ ހިއްސާކުރުމަކީ އެ ބޭފުޅާގެ ޒިންމާއެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޒިންމާއެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅާގެ ޒިންމާ ނޫނިއްޔާ މަސީގެ ޒިންމާ ނުއުފުލިގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ހިސާބަށް
މި ޝަކުވާ މިގޮތަށް އައުން އެއީ އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ، ބަލައިގަނެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. ދެން އަޅުގަނޑު
ކުރިން ވެސް އިޝާރާތްކޮށްލިހެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަން ކޮމްޕެންސޭޝަންގައި، ޖޫރިމަނާއެއް ނޫން
15

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮމްޕެންސޭޝަންގައި އަދަދުތައް ބޮޑުވީމަ ދިމާވާ މައްސަލަތަކެއް ހުރެދާނެ. ހުންނާނެ
ވެސްމެ. ދެން އެހެންވީމަ އަޅުގަނޑުމެން އެ ބައި ހައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އެލް.އާރު.އޭއާ އެއްކޮށް
މަސައްކަތްކުރެވެމުންދާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިލިން. އަދި ތަކުރާރުކޮށްލަން އެ ވާހަކަ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އެހެންވީމަ މިހިސާބުން މެންބަރުންނަށް ފްލޯރ ހުޅުވައިލާނަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަގުތުތައް ވެސް
ހުރިގޮތުންނާ އެއްކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން އަދި ފުރުޞަތު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މެންބަރުންނަށް ފްލޯރ
ހުޅުވައިލަން. އެންމެ ފުރަތަމަ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު، ދެންމެގައި މިތާ ވާހަކަދެއްކެވި އިރު މަސީގެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެއްޖެ ވެލިއު އޮފް ޕްރޮޖެކްޓާ
މީތި އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލެއް. މި އަޅައި ކިޔުއްވަނީ ހިއުމަން ވެލިއުތޯ، ޕްރޮޖެކްޓް ވެލި އުއަށްތޯ މި ބަދަލުދިނުން ތި
ބޭފުޅުން ތި ވިދާޅުވަނީ އެހެންތޯ؟ ޕްރޮޖެކްޓް ވެލިއު އާ ގުޅުވާފައިތޯ މީހަކަށް ލިބޭ އަނިޔާގެ ވެލި އު ތި ބޭފުޅުން ތި
ވިދާޅުވަނީ އެހެންތޯ އެކަން ހަމަޖައްސަން؟ އިންސާނަކު މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި އުޅެނިކޮށް ލިބޭ ގެއްލުން ނުވަތަ
އަނިޔާ ހައްލެއް ލިބެންޖެހޭނީ މަސައްކަތްކުރުމުގައި އިހުމާލުވި ކުންފުންޏަށް މާލީގޮތުން އެކަން ކުރެވޭނެ ގޮތަށް
ވާނަމަތޯ؟ މިއީތޯ މަސީން ގަބޫލުކުރާ ގޮތަކީ؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުން ދެންމެ ވާހަކަދެއްކެވި ބޭފުޅާ
އެހެން، އެކަހަލަ އެއްޗެއް ވިދާޅުވިހެން ހީވާތީ. ދެން ހަމަ ދެވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތަށްއަރަނީ،
އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ވެސް ކިޔާ ވާހަކައެއް ދިވެހީންނަށް ވަކި ގޮތެއް ހަދާ ވާހަކަ. ރާއްޖޭގެ ކުންފުނިތަކަށް ވަކި
ގޮތެއް ހަދާ ވާހަކަ. ދުނިޔޭގެ މިހެން ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސަސް އޮއްވާ، އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ވަކި ގޮތެއް
ހަދައިގެން ރާއްޖޭގެ ފެނާ ގުޅޭ ގޮތަށް ކަންތައް ކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާސިލުވީ ކޮން ކަމެއްބާއޭ؟ އެއީ ދެން
ހަމަ އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލެއް. ދުނިޔޭގައި މިހެން، މި އަދަދުތައް ބޮޑުވެދާނެ. އެކަމަކު މިއީ
ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ގަބޫލުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
16

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑު މަސީއަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އައި.އެލް.އޯގެ ގާނޫނުތަކަށް ބައްލަވަ އިލީމަ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް
ޕްރެކްޓިސް މިކުރަނީ އައި.އެލް.އޯގެ ގާނޫނުތަކެ އް ދެއްތޯ. އައި.އެލް.އޯ ގާނޫނުތަކުން ކަންނޭނގެ ގަވާއިދުތައް ވެސް
ހެދިފައި މި ހުންނަނީ. ގާނޫނުތައް ވެސް ހެދިފައި މި ހުންނަނީ. ރާއްޖޭގެ ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސް މިހިރީ. އެހެންވީމާ،
އައި.އެލް.އޯގެ ގާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މީހަކު މަރުވީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެ ބުނާހެން ކިހިނެއްތޯ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެތް ބަރޑަންއެއް ނަގާނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، ވެލިއު އަކަށް ؛ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މީހަކީ
ވެސް، އިންސާނުންނަކީ ވެސް ވެލިއު، ހަމަ ކޮންމެ ޤައުމެއްގެ މީހެއް ކަމުގައި ވިޔަސް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މި
ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިޔަފާރިތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ އިރު މީހަކު މަރުވީމާ ހަމައެކަނި އެ މީހާއަށް
ޓަކައި މުޅި ކުންފުނި ގުރުބާންކުރާނީ ކިހިނެއްތޯއޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަ އެއްވެސް ވަރަކަށް
އެއްވެސް އިންސާނަކަށް ދެރަވާ ގޮތަކަށް ނޫނޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ ދައްކަނީ. އެކަމަކު ކިހިނެއްތޯއޭ 30 ،25
ނޫނީ 3000 މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ ކުންފުންޏެއްގައި އެންމެ މުވައްޒަފަކު މަރުވީމަ އެ މުވައްޒަފަށް
ކޮމްޕެންސޭޓުކުރަންވެގެން 19 މިލިއަނުން ގޮއްސަ އެތައް މިލިއަން ރުފިޔާއެއް ކޮމްޕެންސޭޓުކުރާނެ ހާލަތަކީ
ކޮބައިތޯއޭ. އައި.އެލް.އޯ ގާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ މި ފުރުޞަތު ވެސް ލިބޭހެން. އައި.އެލް.އޯގެ
ގާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއަށްވުރެ ކޮމްޕެންސޭޝަން ވަރަށް ދަށްކޮށް ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހީވަނީ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ، މަރުވީމަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މީގެ ދެފަޅިއަށް ވެސް ވާހަކަދެއްކިދާނެ
އިނގޭތޯ. މިހާރު މީގައި މަދަނީ ފަޅި ވެސް އެބަ އޮތް. ޖިނާއީ ފަޅި ވެސް އެބަ އޮތް. ރާއްޖޭގައި މިފަދަ ހާލަތްތަކެއް
ހުރީ ހިނގާފައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މިތާ ފާހަގަކޮށްލަން ވެސް، އެ ކަމެއް ސްޕެސިފިކްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ނެތިން.
އެކަމަކު ރާއްޖޭގައި ހިނގާފައި ހުރި މިފަދަ ހާލަތް. ހިނގާތޯ ލައިބިލިޓީއެއް ކިޔަމާ ދެއްތޯ. ލައިބަލް ވާނެ
ހާލަތްތަކެއް، ނެގްލެޖަންސް ނޫނީ ލައިބަލް ވާނެ ހާލަތްތަކެއް ހުންނާނެ. އެ ހާލަތްތަކުގައި ޖިނާއީގޮތުން ދަޢުވާކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު އޮންނާނެ. ޖިނާއީގޮތުން ދަޢުވާކުރަން ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުގޫބާތުން އެބަ ފުރުޞަތު ލިބޭ އެ ފަރާތަކަށް
ދަޢުވާކޮށްގެން ކޮމްޕެންސޭޓުކުރުމުގެ ހާލަތު ވެސް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިއީ ޑަބަލް
ކޮމްޕެންސޭޝަނެއް ނޫންތޯއޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަންނަނީ ތި ހާލަތުގައި ، ތިހެން ވިދާޅުވީމަ. މިހާރު ޖިނާއީގޮތުން
17

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އެ ބޭފުޅާ ދަޢުވާކުރީމަ އެ ބޭފުޅާއަށް މަރުގެ ބަދަލު ވެސް ދޭން އެބަ ދޭންޖެހޭ. މަރުގެދިޔަ ވެސް. އަޅުގަނޑަށް
އެނގޭ ގެއްލުނު ނަފުސަކީ، ގެއްލުނު ފުރާނައަކީ އަނބުރާ ގެނެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް
ބާރެއް ނޫން އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ޖިނާއީގޮތުން ދަޢުވާކޮށްގެން އެ ބޭފުޅުން ދާނީ، ޖިނާއީ
ގޮތެއްގައި ވެސް ކުރާނެ. މަދަނީ ގޮތެއްގައި ވެސް ކުރާނެ. ދެ ފަޅިން ކުރަންޏާމު މި ގަވާއިދު އޮތް ގޮތުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ 19 މިލިއަން ރުފިޔާ ވެސް ދައްކަން. ޤާނޫނުލްޢުގޫބާތުގައި މަރުގެދިޔަ އޮތްގޮތުން
އަނެއްކޮޅުން ވެސް އެބަޖެހޭ ލާރި ދައްކަން. ފައިސާ ދައްކަން. އެ ބޭފުޅުން ދެންނެވި އަދަދަކަށް ފައިސާ ދައްކަން،
ކޯޓުން އެންގެވި ގޮތަކަށް ދެއްތޯ. ފަނޑިޔާރު ނިންމަވާނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ މިތާ މި
ދައްކަނީ ހިއުމަން ބިހޭވިއަރ ނޫނީ ނޭޗަރއެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި
ދައްކަނީ؛ ވަރަށް ނެރޯކޮށްލަމާ ހިނގާ ދެއްތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާ މި ވާހަކަދައްކަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކުންފުނިތަކުގައި
ކޮންސްޓަރަކްޝަން ވިޔަސް އަދި ކޮންމެ ކަމެއް؛ އަޅުގަނޑު ރިޕްރެޒެންޓް މި ކުރަނީ މަސީ. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ކޮންސްޓަރަކްޝަން ޖަމުޢިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބުނީ ކޮންސްޓަރަކްޝަން
ކުންފުންޏެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެ މުވައްޒަފަކު އޭނައަށް އަޅުގަނޑުމެން ކިތަންމެ ބެލްޓެއް ދިނަސް،
އަޅުގަނޑުމެން ހެލްތު ސޭފްޓީ އޮފިސަރު އެތާ ބެހެއްޓިކަމުގައި ވިޔަސް ، އޭނަ ގްރޭންޑަރު ޔޫސްކުރާ އިރު
ގްރޭނޑަރަކުން ޖެހިގެން އޭނަ އަތް ބުރިވީމަ އޭނައަށް އަޅުގަނޑުމެން މުޅި އުމުރަށް ނުކުޅެދުންތެރި ކަމަށް ބަލާފައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމްޕެންސޭޓުކުރަން ވެއްޖެއްޔާމުން ނެތެއްނޫންތޯ ސަލާމަތެއް. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތަކީ އަމިއްލަ
އުފެއްދޭނެ ހާލަތެއް ވެސް އެބަ އޮތް މީގައި. ނޫންތޯ؟ މި ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަމިއްލައަށް؛ އަޅުގަނޑަށް
ކިހިނެއްތޯ އެނގޭނީ އަޅުގަނޑުމެން ނެތް އިރު މި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސޭފްޓީ އޮފިސަރު ނުބަލާ ގަޑިއެއްގައި އަތް
ބުރިކޮށްލައިގެން ބުނާނެ މިހާރު ނުކުޅެދުންތެރި މީހެކޭ. އެއީ ގުނަވަނެއް މަދުވެއްޖެއްޔާ އޭގެ މާނައަކީ، އަޅުގަނޑުމެން
އެއް ގުނަވަން މަދުވިޔަސް، އެއް އިނގިލި ތަންކޮޅެއް ބުރިވިޔަސް، މި ހުޅުން ބުރިވިޔަސް އެއީ ނުކުޅެދުންތެރި
މީހަކަށް އެވީ އޭގެ ޒާތުގައި. އެހެންވީމާ، އެ ހާލަތުގައި މި ގަވާއިދުގައި އެބަ ފިޓު ވަނީ އެހާހިސާބުން އޭނަ
ނުކުޅަދުންތެރިވި މީހަކަށް ބަދަލުވެ، އޭނައަށް އެބަޖެހޭ ބޮޑު ކޮމްޕެންސޭޝަނެއް ދޭން. އެހެންވީމާ، އެއީތޯއޭ މި
ހާލަތަކީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ، އެއްވެސްވަރަކަށް މި އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނެއްގެ ނަފުސަކަށް
ބޭއިޙުތިރާމުކުރަނީ، ޙުރުމަތް ކަނޑައިލެވެނީއެއް ނޫނޭ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެން މި
ގަވާއިދަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޢަމަލުކުރެވޭ ގަވާއިދަކަށްވުރެ މާބޮޑުކޮށް، މި ދުނިޔޭގެ، އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ
ސިންގަރޕޫރުގައި ވެސް ޢަމަލުކުރާ ގަވާއިދެއްހެން އިނގޭތޯ. މިއީ އައި.އެލް.އޯ ގާނޫނުތަކެ އްގައި ވެސް އައި.އެލް.އޯ
18

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ގަވާއިދުތަކުގައި ވެސް މި ހާލަތެއް ނެތް އިނގޭތޯ ކޮމްޕެންސޭޝަންގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑެއް ގަބޫލެއްނުކުރަމޭ،
އަޅުގަނޑު ތި ދެއްނެވި ވާހަކައަށް ސްޓޭޓްމަންޓަކަށް އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ގޮތަކަށް؛ އިޙުތިރާމުކުރަން. އެކަމަކު
ގަބޫލެއްނުކުރަމޭ ތި ދެންނެވި ވާހަކައަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ވާހަކަ ކަމަށް މި ހާލަތަކަށް އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކަށް.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެ ސުވާލެއް އެބައުޅޭ. ފުރަތަމަ ސުވާލަކަށް ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް، ހަޔަރ
އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ދަށުގައި ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީ ގަވާއިދު އެކުލަވަ އި ލީ ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީގެ
ދަށުގައި ދެއްތޯ؟ ތި ބޭފުޅުންނަށް މި ނަތީޖާ ނެރުމަށް ޓަކައި ދެ މުއައްސަސާ މިގޮތަށް މަސައްކަތްކުރަން ޖެހުނު، ދެ
ދިމައެއްގައި މަސައްކަތްކުރަން ޖެހުމުން އެންމެ އެދެވޭ ގޮތުގައި އެކަން ކުރެވޭނެތޯ؟ ކޮބައިތޯ މީގައި ޓެކްނިކަލީ ތި
ބޭފުޅުން ދެކޭ ގޮތަކީ؟ އެއީ ހަމަ ސާފުކޮށްލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުން މިތާ ދެކެވުނު ވާހަކަތަކާ ގުޅިގެން. ދެވަނަ
ކަމެއްގެ ގޮތުގައި، މި ގާނޫނުގައި ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިހުރި ޖޫރިމަނާގެ އަދަދުތަކަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ
ގޮތުގައި ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައި ހުރި އަދަދުގެ ތެރޭގައި މިހުރީ ހުރިހާ އަދަދުތަކެއް ވެސް ހިމެނިފައި. ގާނޫނުން
ބާރު ނުދޭ އަދަދެއް ގަވާއިދުގައި ނެތް ހިމަނާފައެއް. އަދި އެއީ ގާނޫނީ ހަމައެއް ވެސް ނޫން. އެގޮތަށް ނުވެސް
ހިމެނޭނެ. އެހެން ކަމަށް ވާނަމަ، މި ގާނޫނު އެކުލަވައިލުމުގައި ވެސް އެ ކަންކަން އެބަހުރި އެގޮތަށް ދިރާސާކުރެވި
ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި، ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއްގައި ދިރާސާކުރެވިގެން ގާނޫނު އެކުލަވައިލެވިފައި މިވަނީ. ދެން މަސައްކަތުގެ
މާހައުލުގައި މުވައްޒަފަކަށް ލިބޭ ގެއްލުން، އޭނަގެ އިހުމާލު ކިހާވަރަކަށް އޮވެގެންތޯ ނުވަތަ ވަޒީފާ ދިން ފަރާތުގެ
އަޅަންޖެހޭ ސޭފްޓީ ރިކުއަޔަރމަންޓްސްތައް ނާޅާ އޮވެގެންތޯ؟ އޭނަގެ އިހުމާލުން ވެއްޖެ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެއީ ވަޒީފާ
ދޭ ފަރާތުން އެ ޒިންމާ ނަގަންޖެހޭ ހަމަ އެބަ އޮތްތޯ؟ މި ދެންނެވީ ލޭބަރަރ އިހުމާލުވާ ހާލަތުގައި. މަސައްކަތްކުރާ
މީހާ އިހުމާލުވާ ހާލަތުގައި. އޭނަ ގަސްތުގައި އޭނަ އިނގިލީގައި ގްރޭންޑަރު ޖެއްސިއްޔޯ ، ދެންމެ ހަމަ އެ ދެއްކި
ވާހަކާގައި ބުނާ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އޭނައަށް ޕްރޮޕަރ އިކުއިޕްމަންޓްސް، އެ އަޅަންޖެހޭ ސޭފްޓީ މެޝަރސް
އަޅާފައި ނެތް ހާލަތުގައިތޯ މިކަން މި އަންނަނީ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން. އެކަން އެގޮތަށް ފަހިވެފައި އޮތް ކަމަށްތޯ ތި
ގަބޫލުކުރައްވަނީ؟
19

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ މެންބަރު. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން، ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑަށް ހިއެއްނުވޭ ސްޕެސިފައިކުރާހެން
ހުރިހާ ކަމެއް އިނގޭތޯ. ގާނޫނަކަށް، އެއްވެސް ގާނޫނެއްގައި، ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ގާނޫނެއް ހަދާ އިރު އެ
ގާނޫނެއްގައި ސްޕެސިފައި ނުކުރާނެ ޑީޓެއިލްސްތަކެއް އިނގޭތޯ. ގާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާނީ ގާނޫނެއްގެ ދަށުން ހެދޭ
ގަވާއިދަކަށޭ ޢަމަލުކުރާނީ. ގާނޫނަކީ ވަރަށް ނެރޯ އެއްޗެއް. ގާނޫނަކުން އަންގާނީ ގަވާއިދެއް އޭގެ ދަށުން ހަދާށޭ
ގަވާއިދެއް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިހާރު ޖޫރިމަނާއެއް ނުކިޔައި، ކޮމްޕެންސޭޝަނަށް ދެއްތޯ. އެ ބޭފުޅުން މި ވިދާޅުވަނީ
ކޮމްޕެންސޭޝަނެކޭ ޖޫރިމަނާއެއް ނެތޭ. އެހެންވީމާ، ދައްކަމާ ކޮމްޕެންސޭޝަން ދެއްތޯ؟ ކޮމްޕެންސޭޝަނަކީ
އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ ގާނޫނުގައި އެހާ ބޮޑެތި އަދަދުތަކެއް ހުރިހެނެއް އިނގޭތޯ. މިހާރު ބޮޑެތި އަދަދުތަކެއް
އަޅުގަނޑަށް އެނގިގެން ގަވާއިދެއް މި އަންނަނީ. ގަ ވާއިދުގެ ދަށުން ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ހުރިހާ
އެއްޗެއް އުފެދިގެން މި އަންނަނީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުޑަކޮށް މަޑުކޮށްލާ. ބަންގި ނިމުނީމަ. (ބަންގި ވަގުތަށް ކޮމިޓީ މެދުކަނޑައިލުން) އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ. ވީހާވެސް
ކުރުކޮށް ގެންދަވައްޗޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ގޮތަކަށް ނުނިންމާހާހިނދަކު ކޮމިޓީ ނިންމަންޖެހޭނެ 12:30
ގައި. އެހެންނޫނީ އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ވަގުތު އިތުރުކުރަން.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލަށް އިނގޭތޯ. ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ ގާނޫނުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑަކަށް
ހިއެއްނުވޭ އެއްވެސް، ތި ބުނުއްވި ގޮތަށް ގަވާއިދުގައި ލިޔެފައި ހުރި އެއްވެސް ހާލަތެއް އޮތްހެނެއް. މި ބުނީ
ނިއުމަރިކަލް ވެލި އުސްތަކެއް އިނގޭތޯ. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު ހީވަނީ އޭގެ ކުށުގެ މިސާލަކަށް ޑިކްލަރޭޝަނެއް
ނޫނީ ކުށެއް ކޮށްފިކަމުގައި ވާނަމަ އެއާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުނުކޮށްފިކަމުގައި ވާނަމަ ހުރި އަދަބުތަކެއްގެ ވާހަކަ. އޭގެ
ފައިންތަކެއް ވާހަކަ. އެއްވެސްވަރަކަށް ނެތް ގަވާއިދުގައި ހުރި އެއްޗެއް. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ބުނީ ގަވާއިދެއް،
20

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ޤައުމެއްގައި ގަވާއިދެއް ހަދާނީ ގަވާއިދަކީ އަބަދު އަބަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރާ އެއްޗަކަށް ވެއްޖެއްޔާމު އޭގައި
ހުރި، އަޅުގަނޑު މިއަދު މިއައީ މަސީން މި ތަނަށް، 19 މިލިއަން ގޯހޭ. އެހެންވީމާ، މާދަމާ ތި ބޭފުޅުން އަނެއްކާ
ވެސް އޭ.ޖީއަށް ހުށަހަޅުއްވަންވީތޯ ގާނޫނެއް. ހުށަހަޅުއްވައި މިއަށް އިޞްލާޙެއް. އެހެންވެއްޖެއްޔާމު އަބަދު މިކަން
ތަކުރާރު؛ އެހެންވީމާ، ގާނޫނަކުން ދުވަހަކު ވެސް އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އެގޮތަށް އޮންނަހެން. ގާނޫނަކީ ވަރަށް
ކުޑަކޮށް އޮންނަ އެއްޗެއް. ގާނޫނުގައި މި ބުނަނީ، ސްޕެސިފައި މި ކުރަނީ މިކަމެއް އޮންނަން ޖެހޭނޭ މިގޮތަކަށް. އޭގެ
ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެކޭ މިގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކޮންސަރނަކީ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން، މީގެ ދަށުން
ސޭފްޓީ، ޞިއްޙީ ސަލާމަތާއި ނުރައްކަލުގެ ގާނޫނު، ރައްކާތެރިކަމުގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައި އޮތް، 73 ވަނަ
މާއްދާގެ ދަށުން ހެދިފައި އޮތް ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކެއް. އޭގެ ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި
އީކުއޭޝަންސްތަކާއި، އޭގެ ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި އަދަދުތަކެއްގެ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި އުޅެނީ.
އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ގާނޫނުގެ މައްސަލައެއް އޮތީއެއް ނޫން. ގާނޫނު ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު އިނގޭތޯ. ގާނޫނު
އަޅުގަނޑުމެން ތަބާވެސްވަން. ގާނޫނަށް ތަބާވާން ވެސް ވާންޖެހޭ. އެހެންނަމަވެސް، ގަވާއިދުގައި މިހިރަ
ކަންބޮޑުވުންތަކަކީ އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ މަސީއަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކޭޓަރ ކުރެވޭނެވަރުގެ ކަމެއް ނޫނޭ. އަދި
ރާއްޖޭގެ އެއްވެސް ވިޔަފާރިއަކަށް ވެސް ކޭޓަރ ކުރެވޭނެވަރުގެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެއީ ވަރަށް ކުރުކޮށް
އަޅުގަނޑު އޭގެ ޖަވާބަކީ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސްނީއަށް ފުރުޞަތު.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މި ގަވާއިދުގައި މި ބަޔާންކުރާ މަސައްކަތްތެރިޔާގެ ބަދަލު ނަގައިދޭ އަދަދު އެންމެ މަތީ އަދަދަކާއި އެންމެ ދަށު
އަދަދެއް ކަނޑައެޅުމުގައި އަސާސްއަކަށް ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވާފައި އޮތީ، ކޮބައިތޯ އޭގެ ބޭސްލައިނަކީ އަސާސްއަކަށް؟
ފޯމިއުލަރއެއް އެއްވެސް ކަލްކިއުލޭޓުކޮށް އެބަ އޮތް ހިމަނުއްވާފައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން ޒީބާއަށް.
21

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުގައި ވެސް ޖަހައިލާފައި އިންނާނެ އަސާސެއްގެ ގޮތަށް އަސްލު އިންނާނީ އެވްރެޖު
މުސާރަ. އެވްރެޖް މުސާރައިގެ ގޮތަށް އިންނާނީ ވޭތުވެދިޔަ 3 މަހުގެ މުސާރަ. ދެން ގެއްލުމުގެ ނިސްބަތް
އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނެ. ދެން ނިސްބަތްތައް އަޅުގަނޑުމެން އިންނާނެ މި ގަވާއިދުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި، 22 ވަނަ
މާއްދާގައި އިނގޭތޯ އެ އޮތީ ގެއްލުމުގެ ނިސްބަތް ރިއާޔަތްކޮށް ލިބިދެވޭ ބަދަލުގެ މިންވަރު. ދެން އިންނާނީ އުމުރަށް
ބަލާފައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ މަސީން އެ ފާހަގަކުރައްވާ ކަންބޮޑުވުން ބަލައިގަންނަން އިނގޭތޯ. އެއްވެސް
ހާލެއްގައި އެއާ ދެކޮޅުހަދަނީއެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެބަޖެހޭ އަދި ހާލަތްތަކަށް ރި އާޔަތްކުރަން. ހާލަތްތަކަށް
ރިއާޔަތްކުރާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އިހުމާލުވި މިންވަރު އަދި ރަނގަޅަށް ޑިފައިންކޮށްދޭން. ދެން އަޅުގަނޑު
ވެސް ގަބޫލުކުރަން އިހުމާލުވި މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެތް ރަނގަޅަށް ޑިފައިން ކޮށްދެވިފައެއް ގަވާއިދަކު އެއް.
އެކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެލް.އާރު.އޭ އާ އެއްކޮށް މިއަދު ވެސް ބައްދަލުވުމެއް ރޭވިފައި އޮތް ވާހަކަ އަޅުގަނޑު
ކުރިން ވެސް ދެފަހަރެއްގެ މަތީން ބުނެލައިފިން. އަދި އެއްފަހަރު ދަންނަވައިލަން. އެ ކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން
މިދަނީ މަސައްކަތް މިހާރު ވެސް ކުރަމުން. ދެން، ސާފުވެއްޖެތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މި ބައްދަލުވުން ހަދަންވާނީ އަރގިއުމެންޓަކަށް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ
ކަމަކަށް ސޮލިއުޝަން ހޯދަން. މިހާރު ވަރަށް ސާފުކޮށް ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު އެ
ވިދާޅުވަނީ މި ގަވާއިދަކީ ، މި ގޮތަށް ކައުންސިލެއް އޮވެއޭ. މި ކައުންސިލުގައި މަޝްވަރާކުރެވިގެން މިހެންމިހެން
އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ގަވާއިދެކޭ. އެ އެކުލަވައިލި އިރު މިހެންމިހެން އެ އަންނަންޖެހޭ ސޯސްތަކުން އެ މަޝްވަރާތައް
އެ ތިއްބެވި ވަކިވަކި މެންބަރުންނަށް، އެ ތަމްސީލުކުރައްވާ މެންބަރުންނަށް ގެނެވިފައި ނެތިއްޔާ މިކަހަލަ ކަމެއް
އުޅެދާނެއޭ. އަދި މި ގަވާއިދުގައި އެކަހަލަ ކަމެއް އުޅޭ ކަމަށް ވަންޏާ ގަވާއިދު އިޞްލާޙުކުރަން ވެސް ތިމަންމެން މި
ތިބީ ރެޑީގައޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މަސައްކަތްކުރަންވާނީ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން. ކަންކަމުގައި
މައްސަލަ ދިމާނުވަންޏާ ވެސް އެއީ މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، އަރ ގިއުމަންޓަކަށް ނުގޮސް މި ކަމުގައި ޙައްލެއް
22

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ހޯދަން މަސައްކަތްކުރާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރޫޙު ބަދަލުކޮށްލުން އެއީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް.
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަސީގެ ފަރާތުން އަމްޖަދަށް.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ އެގްޒެކެޓިވް ބޯޑް މެންބަރު/ ވީސީ
އޮފް ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އަމްޖަދު މުޞްތަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު އަމްޖަދު، މަސީގެ އެގްޒެކެޓިވް ބޯޑް މެންބަރު އަދި ވީސީ އޮފް ޕޮލިސީ އެންޑް
ލީގަލް. އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހީވަނީ ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ، އަދި ގާނޫނެއްގައި އޮތަސް ގަވާއިދެއްގައި އޮތަސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އެންމެންގެ ކަންބޮޑުވުމަކީ ވެސް މި އަދަދުތަކާއި މި ކަންކަން ކަންނޭނގެ. އެހެންވީމާ، މިއަށް ،
މިހާރު މި އޮތީ ގަވާއިދުގައި ވެސް އަދަދުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި. އެހެންވީމާ، އެ ކޮންސަރން ހުރީމަ އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި އަޅުގަނޑުމެން ސިޓުކޮށްލައިގެން މި ކަމާ ގުޅޭ ސްޓޭކްހޯލްޑަރސް އެއްތަނަކަށް
އެއްވެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ގަވާއިދު އިޞްލާޙުކޮށް ، ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި، ދެންމެގައި ވެސް އެ ފާހަގަކުރެއްވި
ބޭފުޅުން ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި އެންމެ ރަނގަޅަކަށް ނޫން ކަމަށް އަދަދުތައް ވެސް މި ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައި
މިހިރީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ދެ ފަރާތާއި އަދި ގުޅުން ހުރި އެހެން ފަރާތްތަކުން ވެސް
މަޝްވަރާކުރުމަށް ފަހުގައި މި ގަވާއިދަށް ބަދަލުތަކެއް ގެނެވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެގޮތަށް
ގެނެވިއްޖެއްޔާ ރަނގަޅު ކަންނޭނގެ. ދެން ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ހަމަ މަސީއަށް ވެސް ހަމަ އިންވައިޓުކޮށްގެން
ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެންމެންގެ އެހީތެރިކަމާ އެކީގައި؛ ހަމަ މި ކަންބޮޑުވުން މިހިރީ، އަދި ގަވާއިދެއްގައި
އޮތަސް ގާނޫނެއްގައި އޮތަސް ކަންބޮޑުވުން މިހިރީ މި އަދަދުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ހަމަ
މައިގަނޑު އެންމެ މުހިންމު ޕޮއިންޓަކީ. މި ހުރި ކޮމްޕެންސޭޓުކުރަން ޖެހޭ އަދަދުތައް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ސިޓުކޮށްލައިގެން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި މަޝްވަރާ، ހުރިހާ ފަރާތެއްގެ ވެސް މަޝްވަރާ
އޮވެގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކާމިޔާބުކަމާ އެކު އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މި އެދޭގޮތަށް ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ވާނެ ކަމަށް.
އެއީ ދެން އާންމުކޮށް ރައްޔިތުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ، ނޫނީ އެކި ފަރާތްތަކުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ މި ގާނޫނުތައް
ގަވާއިދުތައް ހެދުމުގައި ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އެ އަދަދުތަކަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއަށް މާ ބޮޑު ތަކުލީފެއް ނެތި
އެކަން ކުރެވޭނެ އަދަދުތަކަށް ވުމަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސްނީ ވެސް
ފާހަގަކުރެއްވި ކޮބައިތޯ ބޭސްމެންޓަކީ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ކޮންމެވެސް ރަނގަޅު ބޭސްމެންޓަކަށް ނޫނީ ކޮންމެވެސް
ކަމަކަށް ބިނާކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް އޮތްތާ މި އަދަދުތައް ކަނޑައެޅި އެގޮތަށް ކުރެވިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑަށް
23

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ހީވަނީ ރަނގަޅުވެގެން ދާނެ ކަމަށް. ހަމަ މި އަދަދުތަކާ ބެހޭގޮތުން ހަމައެކަނި މިހިރަ ކޮމްޕެންސޭޝަން. އެހެންވީމާ،
އެކަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ރަނގަޅުކުރެވިދާނެހެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން އާދަމް މުޙައްމަދަށް، މަސީގެ ފަރާތުން.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ފަރާތުން އާދަމް މުޙައްމަދު
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ޗެއަރ. އަޅުގަނޑު ދެން އެއްޗެކޭ ދަންނަވައިލަން ގަސްތުކުރަނީ. ދެން ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް މި
ކޮޅުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި. އެހެންނަމަވެސް ޙައްލަކާ ދިމާލަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންދެވެން އެބަ
ޖެހޭހެން. އިންޑަސްޓްރީގައި މަޝްވަރާކުރެވިގެން، އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތްގޮތުގައި މިކަހަލަ ކަންކަމުގައި ،
އިންޑަސްޓްރިއަލް ސޭފްޓީ އިޝޫސްތަކުގައި އެބަހުރި ދުނިޔޭގައި ޕްރެކްޓިސްކުރާ ހައްލުތަކެއް. މިސާލަކަށް
އިންޝުއަރެންސް ޕޮލިސީތަކެއްގެ ތެރެއިން ލައިބިލިޓީ އިންޝުއަރެންސް، ވޯކަރސް ކޮމެޕެންސޭޝަން
އިންޝުއަރެންސް ، މި އިންޑަސްޓްރީއަށް މި އޮތް ބަރޑަން ޝިފްޓުކުރެވޭ ގޮތަކަށް ގަވާއިދަށް ބަދަލުތަކެއް
ގެނެސްދެއްވީމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރި ވަރަށް ގިނަ ކަންބޮޑުވުންތަކަށް ޙައްލުތަކެއް
އައިސްގެންދާނެހެން. މިސާލަކަށް ދަންނަވަންޏާ މީގައި ކަނޑައެޅިފައި ހުރި ބޭސްލައިންތައް ފާހަގަކުރާ އިރުގައި،
އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ އެމެރިކާއަށް، ކުރިން މުއްޠަލިބު ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް އެމެރިކާގައި އޮތް ގަވާއިދު
އޮށާ ގަވާއިދު ނުވަތަ އެ ބޭފުޅުންގެ އިންޑަސްޓްރިއަލް ގަވާއިދުތައް މި ހުރީ ޓްރާންސްލޭޓުކުރެވިފައި. އެމެރިކާގައި
ވެސް މި އޮންނަނީ އެ ބޭފުޅުންގެ ދުވަހު މުސާރައިގެ 60% ކޮމްޕެންސޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި ކަލްކިއުލޭޝަންގައި ނަގާ
ގޮތަށް. އެއީ ތިން މަސްދުވަހުގެ އެވްރެޖު މުސާރައަށްވުރެ ބޮޑަށް އެ ދުވަހު މުސާރައަށް ޖެހޭ އަދަދުތަކުގެ 60%
އެއީ ބޭސްލައިނެއްގެ ، % 60 އާއި 70%އާ ދޭތެރޭގަ އި ބޭސްލައިނެއްގެ ގޮތަށް. މި ދައްކަނީ އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގެ
އެންމެ އިޤުތިޞާދީ ގޮތުން ކުރިއަރާފައި ހުރި ޤައުމުގެ ވާހަކަ. ދެން މި ގަވާއިދުގެ ހުރިހާ މާއްދާތަކަށް އަޅުގަނޑަށް
ބަލައިލާއިރުގައި ވެސް ހަމަ ފާހަގަކުރެވެނީ ފަސްޓް ވޯލްޑް ޤައުމުތަކުގައި ހުރި ކަންތައްތައް މި ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންފީޒުކުރެވެން މަސައްކަތްކުރެވިފައި؛ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެއަށްވުރެ ޕްރެކްޓިކަލް ލެވެލެއްގައި
ގްރެޖުއަލްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ލެވެލްއަށް ދާން މަސައްކަތް؛ ފުރަތަމަ އެ ލެވެލަށް ދިއުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑަށް
24

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ގަބޫލުކުރެވެނީ ދާންވީ ސްޓެޕް ބައި ސްޓެޕް. މި ގަވާއިދުގައި އެބަ ބުނޭ ހަ މަސްދުވަސް ތެރޭގައި އިތުރު
ގަވާއިދުތަކެއް ހަދާފައި ތި ބޭފުޅުން ޕްރެކްޓިކަލް ގަވާއިދުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރަންވާ؛ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އޭގެ
ތެރޭގައި މަސީއާއި އަޅުގަނޑުމެން މި އިންޑަސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރެވިގެން
ޕްރެކްޓިކަލްކޮށް މިކަން ކުރެވޭނެ ގްރެޖުއަލީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދާން ބޭނުންވާ ހިސާބަށް ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތަށް ދާން ބޭނުންވާ ހިސާބަށް ދެވޭނެ ލަނޑުދަނޑިތަކެއް ކަނޑައެޅިގެން، މުއްދަތުތަކެއް ބަލައިގެން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްފަހަރާ މިވަރުގެ ގަވާއިދެއް ތަންފީޒުކުރަން އުޅުމަށްވުރެ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި
ގްރާސްޕްކުރެވޭ ވަރަށް، އިންޑަސްޓްރީއަށް މިކަން ޙައްލުކުރެވޭ ވަރަށް؛ މިހާރު ގަވާއިދެއް ހަދާފައި މީގެ އެންމެ
ކަންބޮޑުވާ އެއް ކަމަކީ އިކޮނޮމިކް ޑައުންޓަރންއެއްގައި ، ފައިނޭންޝަލް ކްރަންޗެއްގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެކްސްޕީރިއެންސްކުރަން ޖެހިފައި އޮތް ވަގުތުތަކެއްގައި މި ގޮތަށް ގަވާއިދު ހަދައިގެން ތަންފީޒުކުރަން
މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަންފެށީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، މި އިންޑަސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް ފީލްވާ ގޮތާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މިކަން ކުރަންހުރި އުނދަގޫތަކާއި، މި ހުރިހާ ކަމެއް އެބަޖެހޭ. މި ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑަށް ސީދާ
ސްޕެސިފިކްކޮށް ގަވާއިދަށް ބަލައިލާއިރުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ ބާބުން ފެށިގެން 4 ވަނަ ބާބުގައި ވެސް މި އޮންނަނީ،
ސިޔާސަތުތައް މި ގަވާއިދުގެ 25 ވަނަ މާއްދާގައި އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ ޕޮލިސީއާ ގުޅޭގޮތުން
ގެޒެޓުގައި ޝާއިރުކުރާތާ ހަ މަސްދުވަސް ތެރޭގައި ގަވާއިދުތައް ހަދަންޖެހޭހެން، އެހެންނޫންތޯ އޮތީ 4 ވަނަ
ބާބުގައި؟ އެ ވާހަކަ އެބަ އޮތް މެންޝަންކުރައްވާފައި. ދެން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވެނީ 4 ވަނަ ބާބުގެ 8ގެ (ހ)
ގައި، މި ގަވާއިދުގެ 5 ވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޕޮލިސީގެ ތަންފީޒުކުރުމަށް ޓަކައި ވަޒީފާގައި މުވައްޒަފުން
ގެންގުޅޭ ފަރާތްތަކުން ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ މެނޭޖްމަންޓު ސިސްޓަމެއް ގާއިމުކުރަންޖެހޭ ވާހަކައެއް. މެނޭޖްމަންޓު
ސިސްޓަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ގާއިމުކުރާ އިރުގައި، މިއީ ކޮން ބޭސްލައިންއަކަށް އެ މެނޭޖްމަންޓު ސިސްޓަމް
އަޅުގަނޑުމެން ފޮލޯކުރާނީ ދުނިޔޭގައި ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްގެ ކޮން ސިސްޓަމްތަކަށް. މިސާލަކަށް ޔޫރަޕްގައި އެބަހުރޭ
އައި.އެސް.އޯ ފޯރ ތައުޒަންޑް ފައިވް ހަންޑްރެންޑް އެންޑް ވަން ކަންނޭނގެ، އެބައޮވޭ ސްޓޭންޑަޑްތަކެއް
ކަނޑައެޅިފައި. އެމެރިކާގައި އެބައުޅޭ ވަކިން ތިން ސްޓޭންޑަޑްތަކެއް ގާއިމުކުރެވިފައި. މި ސަރަހައްދުގެ އޭޝިއާގެ
ޤައުމުތަކުގައި އެބަ ފޮލޯކުރޭ ބައިވަރު އެހެން ސްޓޭންޑަޑްތަކެއް ވެސް. އައި.އެލް.އޯ، އެ ފާހަގަކުރައްވާ
އައި.އެލް.އޯއިން ގަބޫލުކުރާ އެބަހުރޭ ބައިވަރު ސްޓޭންޑަޑްތަކެއް. އެހެންވީމާ، މި ރިފަރަލް މި ދެވެނީ މެނޭޖްމަންޓު
ސިސްޓަމުގެ ކޮންކޮން ކަންތައްތަކަކަށް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ވަގުތު ލިބިވަޑައިނުގެންނެވީމަ ކަމަށް
ވެސް ވެދާނެ މިކަހަލަ އެރަރތައް އެބަހުއްޓޭ ފާހަގަކުރެވޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ރަނގަޅު މި ކަންކަމަށް
25

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުޞަތުދެއްވައިގެން މަޝްވަރާކޮށްގެން، މި ދެންނެވި ގޮތަށް ކޮން ކަމަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން
އިންޑަސްޓްރީގެ ކުންފުނިތަކުން ތައްޔާރުވާންވީ ސީދާ ކަނޑައެޅިގެން. އޭރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް
އެނގިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ މުޅި އިޤުތިޞާދާ ގުޅިލާމެހިފައި އޮތް ދާއިރާއެއްގެ ވާހަކަ. އެ
ދާއިރާއަކަށް ގަވާއިދުތަކެއް ހަދައި ތަންފީޒުކުރާއިރުގައި މުޅި ޤައުމަށް އޭގެ އަސަރުތަކެއް އަންނާނެ. އަޅުގަނޑުމެން
އެއް ކުންފުނި، ދެ ކުންފުނި މައްސަލަތަކެއްގެ ތެރެއަށް ދިޔަސް މުޅި އިޤުތިޞާދަށް އޭގެ އަސަރުތަކެއް
ފެންނަމުންދާނެ. އަޅުގަނޑު ސްޕެސިފިކްކޮށް މުޅި ގަވާއިދުގެ ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންބޮޑުވުން
ހުރި މާއްދާތައް އަޅުގަނޑު ހުންނާނެ ފާހަގަކޮށްލާފައި. ބޭނުމިއްޔާ އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނާ ހިއްސާ ވެސް
ކޮށްލަދެއްވަފާނަން. އަދި ކޮމިޓީއާ ވެސް އެ ހިއްސާކޮށްލަދީފާނަން. މި ދެންނެވިހެން އިންޑަސްޓްރީގެ މިހާރު
ފޮލޯކުރަމުންދާ ސްޓޭންޑަޑްތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި އަދި އިންޝުއަރެންސް ޕޮލިސީތަކެ އްގެ ތެރެއިން މި ރިސްކް
މިޓިގޭޓުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް އެބަހުއްޓޭ. މި ނޫން ސޮލިއު ޝަންތަކެއް ސީދާ ގަވާއިދުތަކަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ކޮމްޕެންސޭޝަން ސީދާ ކުންފުނި މެދުވެރިކޮށް ނުދީ، އެއީ ޕޮލިސީތަކެއްގެ ތެރެއިން އެ މިޓިގޭޓުކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް
ވެސް އެބަހުއްޓޭ. ދުނިޔޭގައި ޕްރެކްޓިސް ވެސް ކުރެއޭ އެ ގޮތްގޮތް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިއްސާކޮށްލަދޭންވީނު ހަދާފައި އޮތް ކަރުދާސް. ވަގުތު ކުޑަވަމުންދާތީ އަޅުގަނޑު...
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ފަރާތުން އާދަމް މުޙައްމަދު
ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ފޮނުވާލަދޭނަން އޮފީހަށް ގޮއްސަ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޞީރަށް.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޞީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
26

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މި އުފެއްދި ގާނޫނާ ގުޅިގެން، އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި މި ގާނޫނާ
ގުޅިގެން އުފެއްދި ގަވާއިދަށް މި ދިމާވެގެން އުޅޭ މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވެނީ ގަވާއިދުގައި
މައްސަލަތަކެއް ހުރި ކަމަށް. ދެން އަދި މީގެއިތުރަށް މި ގަވާއިދުގައި މައްސަލަ ހުރިކަން ފާހަގަކޮށް މަސީން އެ ކުރާ
މަސައްކަތުގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ލަފާކުރެވޭ ހަމައެކަނި ލޭބަރުން ގެންގުޅެނީކީ ކޮންސްޓްރަކްޝަން
އިންޑަސްޓްރީއަކު ނޫން. މިސާލަކަށް އެހެން އިންޑަސްޓްރީތައް ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ ، އެ ބޭފުޅުންނާ ވެސް
ވީހާވެސް ބޮޑަށް މަޝްވަރާކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޖިލިސް ފަރާތުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. މިހެން މި
ދެންނެވީ ހަމަ ބައެއްފަހަރު ހިތަށްއަރާފާނެ އޮފީސް ދާއިރާގައި އުޅޭ އިރު އެކްސިޑެންޓެއް ނުވާނޭ. އޮފީސް ދާއިރާގައި
އުޅޭ އިރުވެސް ހަމަ މީހެއްގެ ލޮލެއް ވެސް ހިނގައިދާނެ ގަލަން ވަދެފައި އިނގޭތޯ ލިޔަން އުޅޭ ގަޑީގައި. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން ހީނުކުރާ ގޮތަށް މި ޤައުމުގައި ކަންތައްތައް އެބަދޭ ކުރިއަށް. ދެންމެ އެ ބޭފުޅާ ފާހަގަކުރި ގޮތަށް މި
ޤައުމަށް މި އަންނަނީކީ، ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްކުރާ މި އަންނަނީކީ އެއްގޮތަކަށް ވެސް މަސައްކަތްކުރަން
އަންނަ ބައެއް ނޫން ބައެއް ހާލަތުގައި. ބައެއްފަހަރު އެ ބޭފުޅުން ސަވައިވްވުމަށް ޓަކައި މި ތަނަށް އައިއްސަ އެ
ބޭފުޅުން އަމިއްލައަށް ހަމަ އިނގިލި ބުރިކޮށްލަފާނެ އެވަރަށް އެހެން އޮންނަ ކަމަށް ވަންޏާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން
ވެސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްކުރާތީވެ، ހަމަ އިންސާނުން މި އަންނަނީ ވަރަށް ފަގީރު ޤައުމުތަކުން. އައިސް
މިތާ މަސައްކަތްކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ލިޔުން ރަނގަޅަށް ބަލާފައި ހަމަ އަދި ޚާއްސަކޮށް އެ ހެދޭ ގަވާއިދުތަކުގެ
ތެރޭގައި ކޮމްޕެންސޭޝަން ޕޭކުރާ އިރު، ޓެން އިޔަރސުން ޕޭކުރާ އިރު، ޤައުމުން ބޭރަށް ވަރަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ
ފައިސާ ދާނެ ވަރަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް، ހަމަ އެ ގަވާއިދު ނަހަދާ އޮތް އިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް
އެކަހަލަ މައްސަލަތަކެއް އަޅުގަނޑަށް ދިމާވެގެން އެއަށް ޕޭކުރާތީ އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދެންނެވީ އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، ޚާއްސަކޮށް އިންޝުއަރެންސް ކުންފުނިތަކުގައި އިންނަ ޕޮލިސީއަށް ބަލާފައި ތި ގަވާއިދު ހެދުމަކީ ވަރަށް
ބޮޑަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދި މީގެއިތުރަށް މި ގަވާއިދަށް ނޫނީ އުސޫލަށް އިތުރު
ބަދަލުގެންނަ އިރު، މަސީ ނޫން އަދި މީހުން ގެންގުޅޭ އެބަހުރި ޓްރެވަލް އޭޖެންސީތައް ވެސް. އަދި އެބަ އުޅޭ ލިޔާ
ކުންފުނިތައް ވެސް. އެތާ ވެސް އެބައުޅޭ ފަންސާހަކަށް މުވައްޒަފުން. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ އޭރިއާއަކަށް ، ޤައުމުގެ
އޮތް ހުރިހާ އިންޑަސްޓްރީއަކަށް ވިސްނައިގެން ގަވާއިދު އެކުލަވައިލުމަކީ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް
ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
27

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޯރ ވޯރކް ޕްލޭސް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު، ޒީބާއަށް.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެއްކަލަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވުނު އިންޝުއަރެންސްގެ ބައި ނެތީމަ އިނގޭތޯ.
ދެން ގާނޫނުގައި އެއްވެސްވަރަކަށް އިންޝުއަރެންސް ގެ ބައި ހިމަނާފައި ނުއެއް ނެތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން
އިޞްލާޙުކުރުމަށް ޓަކައި، ގާނޫނު އިޞްލާޙުކުރުމަށް ޓަކައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕޮއިންޓުތަކެއް މިހާރު މި ދަނީ
މަޝްވަރާކުރެވިގެން ހުށަހެޅުމަށް ތައްޔާރުވަމުން. ދެން އިންޝުއަރެންސްގެ ބައި އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް
އިޞްލާޙުގެންނައިރުގައި އެއް ޕޮއިންޓު އިނގޭތޯ. ދެން ދުނިޔޭގެ އެހެން ޤައުމުތަކުގައި ވެސް ކޮމްޕެންސޭޝަން
ޙަޤީޤަތުގައި ޕޭކޮށް ހަދަނީ އިންޝުއަރެންސް ސްކީމެއްގެ ތެރެއިން. ދެން އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ ތަންކޮޅު
ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުން އިތުރު ތަންކޮޅެއް އެބަ އޮތް. އެއީ މި ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ
މާއްދާގެ (ނ)ގައި އޮތް އެޑްވައިޒަރީ ކައުންސިލް. ކައުންސިލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އެބައޮވޭ އިނގޭތޯ
މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގެ ސަލާމަތާއި ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުތަކަށް ގެންނަން ފެންނަ
އިޞްލާޙުތަކާއި ، އެ ފަދަ ގާނޫނާއި ގަވާއިދުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތައް ފާހަގަކުރުން އިނގޭތޯ.
އެހެންވީމާ، މަސީގެ ފަރާތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން ތި ބޭފުޅުންގެ ތި ހުރި މައްސަލަތައް ތި
ބޭފުޅުންގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން މެދުވެރިކޮށް ކައުންސިލުން ހުށަހެޅުއްވުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
އުއްމީދުކުރަން މުސްތަގުބަލުގައި ކަން އެހެން ވެގެންދާނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ. ދެން އޭގެއިތުރުން، މަސީގެ އިތުރުން މި
ދެންނެވިހެން ހަމަ ޓްރައިޕަރޓައިޓްކޮށް އެކުލެވިފައި އޮތް ކައުންސިލެއްވީމަ އެކި އިންޑަސްޓްރީތަކުގެ ބޭފުޅުން އެބަ
ހުންނެވި. އެހެންވީމާ އެ ފަދަ މައްސަލަތައް ކައުންސިލުން ހުށަހެޅިއްޖެކަމުގައިވާ ނަމަ އެ ބޭފުޅުންނާ ވެސް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޝްވަރާކުރެވި، އެ ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލާއި މަޝްވަރާއާ އެކު ގާނޫނާއި ގަވާއިދަށް އިޞްލާޙު
ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަންކޮޅެއް ފަސޭހަވެގެންދާނެ ކަމެއް. އެހެންވީމާ ، އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން
މުސްތަގުބަލުގައި ތި ފަދަ ކަންބޮޑުވުންތައް ތި ބޭފުޅުންގެ ރިޕްރެޒެންޓޭޝަން މެދުވެރިކޮށް ކައުންސިލަށް
ހުށަހަޅުއްވާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
28

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޔޫސުފް ނަޝީދަށް.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔޫސުފް ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށްނަށް ކަމެއް
ހުށަހަޅައިލަންވެގެން. އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު ތަންފީޒުކުރަން ފަށާފައި، ދެން މީގައި މައްސަލަތަކެއް ފާހަގަކުރެވިގެން
އަނެއްކާ ބަޔަކަށް އަދަބުތަކެއް ލިބި، ފިޔަވަޅު އެޅިފައި، އަނެއްކާ ހުއްޓައިލާފައި ދެން މި ކަންކަން ރަނގަޅުކޮށްގެން
ގެންދިޔުމަށްވުރެ މިހާރުން މިހާރަށް އަޅުގަނޑު ހިތުން ތަންފީޒުކުރުން މަޑުޖައްސާފައި ، މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް
އެކަން ކުރެވެން އޮތިއްޔާ މަސީއާ ވެސް ވާހަކަދައްކައި، ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކާ ވާހަކަދައްކާފައި މިއަށް ހައްލެއް
ހޯދައިގެން މި ތަންފީޒުކުރުން އެ ހަމަ ހުށަހަޅައިލަންވެގެން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު ހޯދައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ
މުގައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އޭގެ ޖަވާބެއް.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ބޮޑަށް ސްޓޭޓްމަންޓެއް ކަމަށް. ދެން ޖަވާބެއް ބޭނުންފުޅުވެގެނެއް ނޫން ދެއްތޯ؟
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން ހުށަހެޅުއްވި ޚިޔާލެއް ގޮތަށް ދެއްތޯ ތި ހުށަހެޅުއްވީ؟ އެހެން ވިދާޅުވީ ދެއްތޯ ފައްޓަވަމުން.
އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔޫސުފް ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަދި ވަގުތުކޮޅެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
29

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
މިހާރު އެ ބޭފުޅުން ކުރިއަށްގެންދަވާނެ. އެ ބޭފުޅުން މިހާރު ވިދާޅުވެއްޖެ ވީހާ އަވަސްކުރަމުންނޭ މި ގެންދަނީ އޭގެ
މައްސަލަތަކެއް ހުރިކަމަށް ފެންނާތީވެ އަދި ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުމާއި މަސީގެ ކަންބޮޑުވުން ވެސް އޮތީމަ. ދެން އެ
ބޭފުޅުންނަށް އޭތި މި ވަގުތަށް ހޯލްޑުކޮށްލެވެން އޮތިއްޔާ އެކަން އެގޮތަށް ކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެ
ބޭފުޅުން އެކަން ވެސް އެގޮތަށް ކުރައްވާނެ އިނގޭތޯ.
ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޔޫސުފް ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ ހޯލްޑުކޮށްލާ ގޮތަށްތޯ ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސީދާ އެކަން؛ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުދެއްވާނަން. ސީދާ ނިންމޭނެ؛ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެ ން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މި
ކަމުގައި އަސްލު ތި ބޭފުޅުންނަށް އޭ.ޖީގެ ލަފައަކަށް އެދެވިދާނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އޭޖީއާ ވާހަކަ ދައްކަ އިލިން މީގެ
ދެތިން ރޭ ކުރިން. އޭ.ޖީގެ ވެސް ކަންބޮޑުވުން އެބަހުރި އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރިއަށް ވެސް
މި ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ވީ އެންމެ އަވަހަކަށް ތި ބޭފުޅުން އޭ.ޖީއާ
ވެސް މަޝްވަރާކޮށްލައި ، ހޯލްޑުކޮށްލެވެން އޮތިއްޔާ ހޯލްޑުކޮށްލަން ނުވަތަ ވީހާ އަވަހަކަށް މިކަން ރަނގަޅުކޮށް،
މީގައި މިހިރަ ކަންބޮޑުވުންތަކަށް ހައްލެއް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްދެއްވަން އިނގޭތޯ. ދެން ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް
އަޅުގަނޑަށް މިހާތަނަށް ފާހަގަވި އެއް ކަމެއް އެބަ އޮތް. އެއީ ތި ކައުންސިލް ނަގާފައި އޮތް އިރު، ގިނަ ފަހަރަށް
ކައުންސިލުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރުމުގެ މަސައްކަތް ސަރުކާރުން ކުރާއިރުގައި ވަރަށް ގިނަފަހަރަށް ޔެސް ވިދާޅުވާނެ
ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް. އެކަމަކު ކައުންސިލްގެ ބައްދަލުވުންތަކަށް ގިނަފަހަރަށް ހާޒިރުވެވަޑައެ އްނުގަންނަވާނެ. ބޮޑު
ކަމެއް ދިމާވެ ޤައުމުގައި ހަލަބޮލިކަން އުފެދުނީމަ އެ ހިސާބުން މި އެނގެނީ ބައެއްގެ އިހުމާލު އެބަ އޮތްކަން.
ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާތަނަށް މި ފާހަގަވީ ކޮންމެވެސް ބައެއްގެ އިހުމާލު އެބަ އޮތޭ. އެ ކައުންސިލު ގައި
ތިއްބަވާ ކޮންމެވެސް ބަޔަކު ހާޒިރުވެވަޑައިނުގެން އެބަ ތިއްބެވިއޭ ނުވަތަ ހާޒިރުވެވަޑައިގަތް ކަމުގައި ވިޔަސް ޒިންމާ
ނުނަންގަވާ އޮތީމައޭ މިކަން މިހިސާބަށް މި ދިޔައީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަސީއަށް. ނަން
ވިދާޅުވެފައި މަގާމު ވިދާޅުވެފައި.
30

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓަރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޯޑު މެންބަރު / ޗެއަރޕަރސަން،
ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު އިބްރާހީމް އާއިދު މުޙައްމަދު އިނގޭތޯ. ބޯޑު މެންބަރު، ޗެއަރޕަރސަން ޕޮލިސީ އެންޑް ލީގަލް އިނގޭތޯ.
އަޅުގަނޑު ކުރުކޮށް ، މިހާރު ނިންމައިލަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މި ހެދި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ނިންމައިލަން، ސަމަރައިޒްކޮށްލަންވީ ކަންނޭނގޭ. އަޅުގަނޑުމެން، ވަރަށް ބޮޑަށް؛ ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު
އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މި ފުރުޞަތު ދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި އަދި މި ތަނަށް ހާޒިރުވެ
ވަޑައިގެންނެވި ކަމަށް ޓަކައި ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން
މަސީގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާނަން މި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާ އެކީގައި މި ހުރިހާ ގަވާއިދެއްގައި ، މި
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރި ހުރިހާ އިޝޫސްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ހައްލުތަކަކާ އެކީ އަޅުގަނޑުމެން ތި ބޭފުޅުންނަށް
ހުށަހަޅާނަން. ދެން އޭގެފަހުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން އޭގެފަހުން ކަންނޭނގޭ ސިޓުކޮށްގެން
އަޅުގަނޑުމެން މިއަށް ގެނެވޭނެ ހައްލުތަކަކީ ކޮބައިތޯ ، އެއީ ކަންނޭނގޭ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިވަގުތު އޮތް އެންމެ
ރަނގަޅު ގޮތަކީ. ދެން ފާހަގަކުރެއްވި އިންޝުއަރެންސް ބިލު، މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، އިންޝުއަރެންސް ބިލު
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިހާރު މަޖިލީހުގައި މިހާރު އެބަ އުޅޭ ކަންނޭނގޭ ކޮމީޓީގައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ.
އިންޝުއަރެންސް ބިލުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ކަންތައްތަކުގައި ؛ ދެން އިންޖެނެރަލް އިންޝުއަރެސަކީ
ވެސް އިންޝުއަރެންސް ބިލުގައި އެބަހުރި މެންޑޭޓުތަކެއް ކަނޑައަޅަން. އިންޝުއަރެންސް ބިލުގެ ދަށުން ދެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ހުރިހާ ކޮމްޕެންސޭޝަންސްތަކެއް ދާނެހެން. އެއީ ރާއްޖޭގައި މީގެކުރީގައި އިންޑަސްޓްރިއަލްގެ
އެއްވެސް ކަމެއްގައި ނެތް ކޮމްޕެންސޭޓުކުރެވޭނެ އެއްވެސް ހާލަތެއް. އެކަމަކު މިހާރު އެބަ އޮތް ކަންނޭނގޭ
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. އަދި އޭގެއިތުރުން އެންމެ ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ލޭބަރުން އަދި މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ
އިރު، ފޮރިން މުވައްޒަފުން ގެންގުޅޭ އިރު އަޅުގަނޑުމެން އިންޝުއަރކުރަން އެބަ. އިންޝުއަރކޮށްފައި އެ
ބޭފުޅުންނަށް ކަމެއް ދިމާވެއްޖިއްޔާ، މަރުވެއްޖިއްޔާމު ވެސް އެ ހާލަތު އެބައޮވޭ، ކޮމްޕެންސޭޝަން ކަވަރޭޖުގައި
އެބައޮވޭ އޯލްރެޑީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން ހުރި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފޯކަސްކުރަން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މަސީގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމެއް ފޮނުވާނަން، ލިޔެކިޔުން ތައްޔާރުކޮށްފައި
އަޅުގަނޑުމެން މަސީގެ ބޯޑާ އެކީ މަޝްވަރާކޮށްގެން މީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރި ކޮންސަރންތަކާއި، މީގައި ހުރި
ސޮލިއުޝަންސްތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްފައި ފޮނުވާލަދޭނަން. ޝުކުރިއްޔާ.
31

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ލޭބަރ ރިލޭޝަންސް އޮތޯރިޓީގެ ސީނިއަރ ލީގަލް އޮފިސަރ މަރްޔަމް ސާޙަތު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، މިކޮޅުން ކޮންމެވެސް ބޭފުޅަކު
ކުރެއްވި ސުވާލަކާ ގުޅިގެން. މިހާރު މި ގާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތައް އަސްލު ޙަޤީޤަތުގައި ތަސްދީ ގުކޮށް މި
އެކުލަވައިލަނީ ވަރަށް ގިނަ މަ ގުސަދުތަކެއް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ދަންނަވާ ނަމަ، ވަކި
އިންޑަސްޓްރީއަކުން ނޫނިއްޔާމު ވަކި ބައެއްގެ ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅިގެން ގާނޫނެއް އުވަ އިލަންވެއްޖެ ނަމަ ނޫނިއްޔާމު
ގަވާއިދެއް ބާތިލުކުރަންވެއްޖެ ނަމަ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ އޭގެން ހާސިލުކުރަންޖެހޭ މަގުސަދުތަކެއް
ހާސިލުވެގެން ނުދާނެ ކަމަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މަސީގެ ފަރާތުން ވެސް އެބަ ވިދާޅުވޭ ، ހަމަ ރަނގަޅު
ވާހަކަތަކެއް އެ ބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން، ޑީ.ޖީ ވެސް އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ގެންދަނީ އިޞްލާހު ކުރުމަށް ޓަކައި މަސައްކަތްތައް ކުރައްވަމުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެ
ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރަށް ވެސް އެހެން ބޭފުޅުންނާ ވެސް މަޝްވަރާކުރަންޖެހޭ ނަމަ އެ
ބޭފުޅުންނާ މަޝްވަރާކޮށްގެން އެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދާނެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލަން އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް އާމިނަތު ޝާނީ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް
އާމިނަތު ޝާނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ޝާނީ، ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް ޔޫނިއަންސް. އަސްލު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވި ކަމަކީ
އޮޝް، ނޫނިއްޔާ އޮކިއުޕޭޝަން ހެލްތު އެންޑް ސޭފްޓީ ދާއިރާއަކީ މި ދާއިރާގެ އެކްސްޕާޓުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވަރަށް
މަދު އޭރިއާއެއް އިނގޭތޯ. ދެން މިވަރުގެ ބޮޑު ދެ ގާނޫނެއް ތަސްދީގުވެގެން ޖަނަވަރީމަހު އައި އިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ
ތެރޭގައި އެކްސްޕާޓުންނެއް ނެތް، މުވައްޒަފުން މަދު. ދެން އެހެންވީމާ، ވަރަށް ޓައިޓް ޑެޑްލައިންތަކެއް ވެސް ހުރި
އިނގޭތޯ. ދެން އަސްލު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެކްސްޕާޓުންނާއި ޓެކްނިކަލް މީހުން ނެތީމަ
އަޅުގަނޑުމެން އޭ.ޖީއަށް ދެންނެވީމޭ މި ގާނޫނަށް އިޞްލާޙެއް ގެނެސްގެން ނަމަވެސް ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ފަހަށް
ޖައްސައިލަން އެ ޚިޔާލު ހޯދަން އިނގޭތޯ. ދެން އޭރުގައި ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭރުގައި މުވައްޒަފުން ނެގިގެން މި
މަސައްކަތް ކުރިއަށްދިޔަ އިރު މާ ބޮޑަށް ވެސް ވަގުތު ކުޑަތަންވެފައި އޮތީ އިނގޭތޯ އަލުން މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން
32

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ގާނޫނާއި ގަވާއިދަށް އިޞްލާޙެއް ގެންނަންވެގެން. ދެން އަނެއް ކަމަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މި ގާނޫނަކީ
ހަމައެކަނި އެމްޕްލޯޔަރުންނަށް އޮތް އެއްޗެއް ނޫނޭ އިނގޭތޯ. މިއީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ވެސް އޮތް
ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކޮށްދޭ ގާނޫނެކޭ. އެހެންވީމާ، އެ އޭންގަލުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ އިނގޭތޯ
ވިސްނަން. ދެން އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އައި.އެލް.އޯއާއި އަދި އިތުރު އިންޓަނޭޝަނަލް އެކްސްޕާޓުންގެ ވެސް
ޓެކްނިކަލް އެކްސްޕަރޓީސް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން އިނގޭތޯ. ދެން ބާކީ ހުރި ޕޮލިސީސްތަކާއި
ސްޓޭންޑަޑްސްތައް ހެދުމަށް އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަން އައިޝަތު ނަފާ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އޮފް
އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް ޢާއިޝަތު ނަފާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އެޑްކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އިނގޭތޯ، އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް ގާނޫނުގެ
ދަށުން ސޯޝަލް ޑައިލޮގް އެއިނދީ މިހާރު ފޯމިއުލޭޓު ވެފައި އިނގޭތޯ. ސޯޝަލް ޑައިލޮގަކީ އައި.އެލް.އޯ،
އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރ އޮގަނައިޒޭޝަންގެ ފްރޭމްވޯކާ ބެހޭގޮތުން މި ތަނުގައި ވާހަކަދެކެވުނު އިރު ޓްރައިޕަރޓައިޓް
އިންވޯލްވްމަންޓް ގުޅިގެން ވަޒީފާއާ ގުޅުންހުރި ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލެއް، ފްރޭމްވޯކެއް. އެހެންވީމާ،
އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމުހޫރިއްޔާ އައްޔަންކޮށްފައި އިންނަ ބޯޑެއް އެބައިން. އެއީ 88 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
8 މެންބަރުން އައްޔަންކޮށްފައި އިންނަނީ އިނގޭތޯ. އޭގެތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ މިނިސްޓްރީގެ ޗެއަރޕަރސަން. ދެން
ސަރުކާރު އިދާރާ ، ތިން އިދާރާއެއް. ދެން ދެ ވޯކަރސްގެ ރެޕްރެޒެންޓޭޝަނެއް. މިހާރު މި ރެޕްރެޒެންޓުކުރަނީ
މޯލްޑިވްސް ޓޫރިޒަމް އެމްޕްލޯއީސް އެސޯސިއޭޝަން. ދެން މޯލްޑިވްސް ޓެރޭޑް ޔޫނިއަން ކޮންގްރެސް އިނގޭތޯ. އެއީ
ހަމަ ފެޑެރޭޝަނެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން؛ ދެން އެމްޕްލޯޔަރ ސައިޑުން މޯލްޑިވްސް އެސޯސިއޭޝަން ފޮރ ޓޫރިޒަމް
އިންޑަސްޓްރީސް. ދެން ނޭޝަނަލް ފެޑެރޭޝަން ފޮރ މޯލްޑިވިއަން އެމްޕްލޯޔަރސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރީ އެ
ވަގުތު އެއީ ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރ ޕްލަސް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސެކްޓަރ. މި ދެ ފަރާތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެނގިފައި އިންގޮތުން ނަމަ ފެޑެރޭޝަނެއް ގޮތަށޭ އެ ބޭފުޅުން ފަންކްޝަން ކުރަނީ. މި އިންޑަސްޓްރިއަލް
ރިލޭޝަންސް ގާނޫނުގެ ދަށުން އެއްވެސް ޖަމުޢިއްޔާއެއް އަދި ރަޖިސްޓަރއެއް ވެފައެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، މި
33

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ކުރިއަށް ގެންދަންޖެހޭތީ އިމްޕްލިމެންޓްކުރަންޖެހުނު ބޯޑެއް އިނގޭތޯ. މިހާތަނަށް 5
ބައްދަލުވުން ބާއްވައިފި. ޕްލަސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓީ.އޯ.އާރު ވެސް ކަނޑައަޅައިފި. މިހާރު ބޯޑުގެ ސްކޯޕް ފުދޭވަރަކަށް
ބޮޑު އިނގޭތޯ. ޓްރައިޕަރޓައިޓް ނިންމުމެއްގެ ދަށުން ރާއްޖޭގައި ހަމަ ހެދޭ ހުރިހާ އެމްޕްލޯއިންމަންޓް އުސޫލުތަކެއް
ވެސް އެ ބޯޑު މެދުވެރިކޮށް މި ކުރިއަށްގެންދަންޖެހޭނީ. އޭގެ މާނައަކީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް، އެއްވެސް ޝަކުވާއެއް
އޮތް ނަމަވެސް އެކިއެކި ޖަމު ޢިއްޔާތަކަށް އޮންނާނެ ފުރުޞަތުތައް އެ ބޯޑަށް ހުށަހަޅަން އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު
ބުނެލަން ބޭނުން ވާހަކައެއް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މިޒުހަތު
ނަޢީމަށް.
ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އަޙްމަދު މިޒުހަތު ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވު ން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު އިނގޭތޯ. އަސްލު މިކަން މި ދިމާވެގެން މި އުޅެނީ އަޅުގަނޑުމެން މުޅީން އަލަށް މި
ގާނޫނަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތެއް ކުރަމުންދާތީ، ނޫނީ އެއަށް ޢަމަލުކުރަންޖެހިގެން އުޅޭތީ ދިމާވެގެން އުޅޭ
މައްސަލައެއް ކަންނޭނގޭ. ވަރަށް ޚުލާސާކޮށް ދަންނަވަ އިލަން. ދެން ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ވަރަށް ބޮޑު
ކަންބޮޑުވުންތަކެއް އެބަ އޮތް ޚާއްސަކޮށް މި ޖޫރިމަނާއާ ނޫނީ މި ކޮމްޕެންސޭޝަނާ ގުޅިގެން. ދެން އަޅުގަނޑަށް
ވެސް ވަރަށް ގިނަ ފޯނުކޯލުތަކެއް އައި. ހަމަ އެއް ބޭފުޅަކު ވިދާޅުވި މިސާލަކަށް ސުއިސައިޑަލް، މީހަކު އައިސްފައި
މަތިން ފުންމާލައިފިއްޔާ ކިހިނެއްހެއްޔޭ ވާނީ؟ ތިމަންނަމެން ކެޕޭސިޓިއަކީ މިސާލަކަށް 5 މިލިއަން ރުފިޔާއޭ. 19
މިލިއަން ރުފިޔާ ނަގައިދޭންޖެހޭ. އެހެންވެއްޖިއްޔާމު އަޅުގަނޑުމެން، އެ ބޭފުޅުންގެ އެ ކުންފުނި އެއްކޮށް
ބަނގުރޫޓުވީއޭ. އެއީ ތެދެއް ވެދާނެ، މި މުޅި ތަޙުޤީޤު އެއްކޮށް ހިނގަމުން ގޮސްފައި ، ނިމޭ އިރު 19 މިލިއަން
ރުފިޔާ ދައްކަންޖެހިއްޖިއްޔާ މުޅި އެ ކުންފުނި އެއްކޮށް ދިޔައީ ކަމަށް ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އަޅުގަނޑުމެން ރިވައިސްކޮށްލަން ހަމަ ރަނގަޅު ވިސްނުމެއްހެން. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކޮންކްލޫޝަނަކަށްދާންވީ
ކަންނޭނގޭ އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީއެއް ނޫނޭ އެހެން ހުރިހާ އިންޑަސްޓްރީތަކާ
ވެސް އަޅުގަނޑު އިތުރަށް މަޝްވަރާކޮށްފައި ، މިއަށްވުރެ ފުޅާކޮށް މަޝްވަރާކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު
ގަވާއިދެއް ހަދާނީއޭ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ، ގަމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ވިދާޅުވި އެއްޗެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ
34

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އޭތި ހުއްޓައިލެވޭނެތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ލީގަލް ބޭފުޅުންނާ
ވާހަކަ ދައްކައިގެން އޭތި ކުރިއަށް ގެންދަންވީތޯ ނުގެންދަންވީތޯ ކޮންމެވެސްވަރެއްގެ އެއަކަށް ހައްލެއް ގެންނަން. ދެން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މީގައި އަސްލު ދިމާވި މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީގެ ވެސް އަދި
އޮޝްގެ ވެސް އައި.އާރުގެ ވެސް މި ކަމާ ގުޅޭ ފަންނީ ބޭފުޅުންނެއް ނެތް. މުޅި ޤައުމުގެ ވެސް ނެތީ. ވަރަށް ތަދު
އިނގޭތޯ. ވަރަށް މަދު ބޭފުޅުންކޮޅެއް ތިއްބެވީ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ދެން ދެވަނައަށް ދިމާވި ކަމަކީ ވަގުތު ނެތީ.
އެހެންވީމާ، އެންމެ ފުރިހަމައަށް މީތި އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން މީތި އެކުލަވައިނުލެވޭކަން. އެކަމަކު ގާނޫނީ
ހުސްކަމެއްގެ ތެރެއަށް ދާނެ އޮކްޓޫބަރު 2ގައި މީތި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެޒެޓު ނުކުރެވެންޏާމު. އެހެންވެ
އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ދެ ފަރާތާ އެކީ މަޝްވަރާކޮށްގެން މި ދަނީ އަދި މިއަށްވުރެ ފުރިހަމަ އެއްޗެއް ތައްޔާރުކޮށްފައި
ހުރިހާ ބޭފުޅުންނާ އެކީ މަޝްވަރާކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭގޮތަށް އެ ޔަގީންކަން އަޅުގަނޑު
މެންބަރުންނަށާއި ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އަރުވަން. ތެންކިއު އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމަށް.
ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކަފުޅުތަކެއް ތި ދެއްކެވީ. ދެން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، އަސްލު އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީގެ ވަރަށް ބޮޑު ޒިންމާއެކޭ ހަމަ ރައްޔިތުން ކަންބޮޑުވުން
ހުންނަ ކަންކަން ބަލައި އެ އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން. އެގޮތުން ކުރިއަށްގެންދެވުނު ބައްދަލުވުމެއް ކަން އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލަން. ދެން އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ވަރަށް ގިނަ، އަޅުގަނޑާ ވެސް ޕަރ ސަނަލީ ވެސް މި ގަވާއިދު
އައިފަހުން ވަރަށް ގިނަ ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ހިއްސާކޮށްފައި އެބަހުރި އިނގޭތޯ ކުންފުނިތަކުން ވެސް، އާންމުންގެ
ތެރެއިން ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ ހަމަ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ގަވާއިދު އިޞްލާޙު ކުރެއްވުން. އަދި
އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިސާލަކަށް މިއަދު ހާދިސާއެއް ހިނގިޔަސް އަސްލު އެ ބަޔަކަށް ލިބިގެންދާ ވަރަށް ބޮޑު
ގެއްލުމަކަށްވެގެންދާނެ. ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީއަކީ ޙަޤީޤަތުގައި ޤައުމެއްގެ ނިސްބަތުން ވަރަށް މުހިންމު
އިންޑަސްޓްރީއެއް ، ވަރަށް ބޮޑަށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ރިއާޔަތްކުރެވެންޖެހޭނެ އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު
ފާހަގަކުރަނީ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް ހަމަ ސޭފްޓީއަށް ވެސް ބައްލަވަންވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި
35

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އިންޑަސްޓްރީގައި އަސްލު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ގަވާއިދު ހައްދަވާ އިރު ވެސް އަސްލު މަސައްކަތް ކުރުމަށް
ޝައުގު ވެރިވާ ގޮތަށް، މަސައްކަތްކުރުމަށް މީހުން ޝައު ގުވެރިވާ ގޮތަށް ހަދަންވީ. މީހުން ބިރުގަންނަ ގޮތަށް
ގަވާއިދުތައް އަންނަންޏާ މީހުން ނޫޅޭނެ ދެއްތޯ މަސައްކަތަކު. އެ މަސައްކަތަށް ވަންނާކަށް ވެސް ނުކެރޭނެ.
އެހެންވީމާ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް. ވަރަށް ބައިވަރު މުވައްޒަފުން ގޮވައިގެން އުޅޭ
ކުންފުނިތައް ވެސް އެބަހުރޭ. އެހެންވީމާ، ޝައު ގުވެރިވާ ގޮތަށް ވީހާވެސް ލުޔެއް ދެވޭގޮތަށް، އަޅުގަނޑަށް ދެން
މީގައި އައިސްފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ބަލާ އިރު އަސްލު ގަސްތުގައި މީހަކު މެރުން ވެސް މި އޮންނަނީ 1 މިލިއަން
އިނގޭތޯ، ކޯޓުން މި ނަގައިދެނީ. ދެން މިހާރު އިހުމާލެއް އޮތަސް ނެތަސް ވަރަށް ބޮޑެތި އަދަދުތައް ދެއްތޯ މިހިރީ؟
1.2 މިލިއަން، އެކަހަލަ އަދަދުތައް މިހިރީ ކުންފުނިތަކަށް އައިސްފައި. އެހެންވީމާ، އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑަށް
ހީވަނީ ކޯޓުން ހުކުން ކުރާ ކަންތައްތައް ވެސް ގަސްތުގައި އެކަހަލަ ކަމެއް ކުރުމާ އިހުމާލުން ކަމެއްވުމާ، މި ހުރިހާ
ކަމަކަށް ވެސް މިހާރަށްވުރެ ބޮޑަށް ރިއާޔަތްކުރައްވަން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން ގަވާއިދު އެކުލަވައިލައްވާ އިރު
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަސީގެ ފަރާތުން އެދިވަޑައިގަންނަވަމުން އެބަގެންދޭ ފުރުޞަތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން 12:30ވާ އިރު
އެންމެ ލަސްވެގެން މި ބައްދަލުވުން ނިންމައިލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ކުރުކޮށް އެއްޗެއް ވިދާޅުވުމަށް މަސީއަށް
އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެއް އަރުވަން. ނަން ވިދާޅުވެފައި ، މަގާމު ވިދާޅުވެފައި ފައްޓަވާ ކޮންމެވެސް އެއް ބޭފުޅަކު.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން
ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަދްނާން ޙަލީމް، މަސީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް. ވަރަށް ކުރުކޮށް ދަންނަވާނަ ން. އަޅުގަނޑުމެން އަނެއް
މައްސަލައެއްގަ އި މިއަދު ފެށުމުގައި ފާހަގަކުރި މައްސަލައަކީ ފިލާ މީހުންގެ މައްސަލަ. ބިދޭސީން ޚާއްސަކޮށް ކުރާ
ކަމެއް މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނީ ހައްގުތަކުގެ ގާނޫނުންނާއި އަދި ދުނިޔޭގެ އެހެނިހެން ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން
މީހުންގެ ޕާސްޕޯޓުތައް މި ހު ންނަނީ އެ މީހުންނާ ހަވާލުކޮށްފައި، އައި.ޑީ ކާޑު ވެސް އެ މީހުންނާ ހަވާލުކޮށްފައި.
ވޯކް ސައިޓްތަކަކީ ރާއްޖޭގެ އެތަންމިތަނުގައި ހުންނަ ތަންތަން. އެކި ރަށްރަށުގައާއި ފަޅު ރަށްރަށުގައާއި އަދި އެކި
ހިސާބުތަކުގައި ހުންނާނީ. މިއިން ކޮންމެ ވޯކް ސައިޓެއްގައި ކޮންމެ މަސައްކަތް ކުރާ މީހަކަށް ނުވަތަ މަސައްކަތް
36

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ކުރާ ތިން މީހަކަށް ފޯރިއަށް މީހަކު ނުހުންނާނެ. މީހަކު ފިލައިގެން އޭނަ ގެއްލިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ރިޕޯޓުކޮށްފިއްޔާ ރިޕޯޓު ކުރީތީވެ ޖޫރިމަނާ އެބަވޭ. އަޅުގަނޑުމެން އޭނަ ގެއްލިއްޖެ ކަމަށް ފައިލްކުރީމާ އެބަ
ޖޫރިމަނާކުރޭ. ނުވަތަ ފައިންއެއް ދައްކަންޖެހޭ. ނުވަތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އަގެއް ދައްކަންޖެހޭ. ހައްލަކީ...
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މާފުކުރައްވާތި އިނގޭތޯ. ތީ މި ގަވާއިދުގެ ދަށުންނެއް ނޫން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މިވަގުތު މި މަޝްވަރާކުރަމުން
ދަނީ ވަކި ގަވާއިދަކަށް. ތިކަން ރެއިޒްކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އޭގެތެރެއިން ދާ ބައްދަލުވުމެއްގައި. މީގައި
ބޮޑަށް ފޯކަސްކުރައްވާ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ހުށަހެޅިފައި މި އޮތް މައުޟޫޢުއަށް. އޭރަށް ބޮޑަށް، އަޅުގަނޑު ވެސް
ތި ކަންތައްތަކުގައި ކަންބޮޑުވުން އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މި އެޖެންޑާކޮށްގެން މި ގެންދަނީ ވަކި
ބައްދަލުވުމަކަށް ވާތީ.
މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް އެސޯސިއޭޝަން އޮފް ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޑަސްޓްރީގެ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އަދްނާން
ޙަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މިއީ ދެ މައްސަލައެއް ކަމަށް ހީކޮށްގެން. ދެން އަޅުގަނޑު އެދެން އެލް.އާރު.އޭއަށް ދަޢުވަތު ލިބޭ އިރު
ކޮމިޓީތަކާ ކައުންސިލުތައް ފިޔަވައި އެސޯސިއޭޝަންތަކަށް ވެސް ދަޢުވަތު ފޮނުވަން. އެއީ ކޮމިޓީތަކުގައި މި ތިއްބަވާ
ބޭފުޅުންނާއި، ގާނޫނުތައް ހަދަން ދިމާވިގޮތާއި، ކޮމިޓީ ފޯމްކުރި ވަގުތާ މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލާ އިރު ދެންމެ
މިނިސްޓްރީން ވެސް ފާހަގަކުރެއްވިހެން ވަރަށް ވަގުތު ކުޑަކޮށް އޮތީ. 3 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްގައި ކޮމެންޓް ހުށަހަޅަން.
އެހެންވީމާ، އެހެން ނުވެ ހިނގައިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ކަންތައްތަކުގައި ވެސް މަޖިލީހުން
ތާވަލުކުރި ކޮމިޓީއަކަށް. އެކަމަކު މަޖިލިސްގެ ކަންތައްތައް އެ ވަގުތު ދިމާވިގޮތުން ކެންސަލްކުރީ.
ކެންސަލްކުރުމަށްފަހުގައި އަލުން ޝެޑިއުލްއެއް ނުކުރޭ. ދެން އައީ ގާނޫނު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއަށް
ބައިވެރިއެއް ނުވެވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެން މިހާރު މި ވަގުތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބަސްވުމަށް އާދެވިއްޖެ
ކަމަށް ބަލާފައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ކުރުކޮށްލާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހަމަ މި ފަހަކަށް އައިސް، ހައެއްކަ އަހަރު ވަނީ ކަންނޭނގޭ މިއަދާ
ހަމައަށް ވެސް ގާނޫނެއް އަޅުގަނޑުމެން ޑްރާފްޓުކޮށް އޭތި ފްލޯއިން ފާސްކޮށްފައެއް ނޯންނާނެ، އާންމުންގެ ޚިޔާލަށާއި
އެސޯސިއޭޝަންތަކުގެ ޚިޔާލަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އާންމުކޮށް އިޢުލާން އެބަކުރަން 3 ދުވަހަށް މަދުވެގެން.
އެހެންވީމާ، ހަމަ އެންމެ ބޭފުޅުން ހަމަ ޒިންމާ ނެންގެވީމާ، އަބަދުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގާނޫނުތައް
ކޮމެންޓުކުރަން އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، އެ އެއްޗެހި ވެސް ބެއްލެވުން އެ ވެސް އެންމެންގެ ވެސް އެއްކަލަ ޒިންމާ
ނެންގެވުން އެއީ ހަމަ ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި
ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޯރ ވޯރކް ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާއަށް.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓުގެ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފޮރ ވޯރކް ޕްލޭސް
ސޭފްޓީ އެންޑް ހެލްތު ޒީބާ އަޠާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ނިންމައިލުމުގެގޮތުން ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ، މަޖިލީހުން މި ކަމަށް،
ގަވާއިދަށް ރެކޮމެންޑޭޝަނެއް ދެއްވަން ބޭނުންފުޅު ކަމަށް ވާކަމުގައި ވާނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވުން. ދެން
އޭގެއިތުރުން އެއްވެސް ބޭފުޅެއްގެ ރެކޮމެންޑޭޝަނެއް ނޫނީ އިޞްލާޙެއް އޮތް ކަމުގައިވާ ނަމަ ވީހާވެސް އަވަހަކަށް
ލިޔުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ރެކޮމެންޑޭޝަނެއް ނޫނީ އިޞްލާޙެއް ދެއްވުން އިނގޭތޯ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކައުންސިލް އުފެދިފައި އޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައުންސިލަށް ޓެކްނިކަލް އެކްސްޕަރޓައިޒް ބޭނުންވާ ކަމުގައި
ވާނަމަ އެ ފުރުޞަތު ވެސް އޮންނާނެ ކައުންސިލްގެ މެންބަރުންނަށް. ކައުންސިލްގެ މެންބަރުން ބޭނުންފުޅުވެއްޖެ
ހިނދެއްގައި ހަމަ ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް ގެންނަން ރިކުއެސްޓު ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ރިކުއެސްޓުކުރަން
މަސީ މިތާގައި އިންނެވީމައާ އެކު ، އެ ބޭފުޅުން ވެސް ޓެކްނިކަލް ކެޕޭސިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް
އެޑްވައިސްއެއް ނޫނިއްޔާ ރެކޮ މެންޑޭޝަނެއް ދޭން ބޭނުންފުޅުވާ ކަމުގައިވާނަމަ ތި ބޭފުޅުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެޕްރޯޗްކުރައްވާށޭ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދު އިޞްލާޙުކުރަން މި ތިބީ ތައްޔާރަށް. ތި ބޭފުޅުންގެ
ކަންބޮޑުވުންތައް ހުރި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް މި ދެންނެވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވިފައި
ހުރި ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދުގެ ކޮމްޕެންސޭޝަންގެ ބައި އިޞްލާޙު ކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން
ވީހާ ވެސް އަވަހަކަށް މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ. އެ ޔަގީންކަން އަރުވަމުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު
ދަންނަވަން އިނގޭތޯ.
38

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 7 ވަނަ ބައްދަލުވުން 12 ނޮވެންބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުމެންގެ ވަގުތު މިވަގުތަށް ހަމަވެއްޖެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ ބައްދަލުވުން
ނިންމައިލަން. ބައްދަލުވުން ނިންމައިލުމުގެކުރިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި
ބައްދަލުވުމަކީ ހަމަ ވަރަށް ކާމިޔާބު ބައްދަލުވުމަކަށޭ ވެގެން މި ދިޔައީ. އެހެންވީމަ، މަސީ ވެސް އަދި ޓޫރިޒަމް
ދާއިރާގެ އެސޯސިއޭޝަނެ އް އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް، އެންމެ ބޭފުޅުން އެކަމުގެ ޒިންމާ ނަންގަވައި، މި ބޭފުޅުންނަށް
ކޮންސަލްޓުކުރެއްވެމުން، ލޭބަރ ރިލޭޝަން އޮތޯރިޓީއާ ވެސް މަޝްވަރާކުރުމުން އެ ބޭފުޅުން އެ ތިއްބެވީ ދިވެހި
ޤައުމާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ހުރި ގޮތަށް ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ކޮންމެ ކަމެއް ބަދަލުކޮށްގެން ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް ތައްޔާރަށޭ. އަދިވެސް އެއްފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ މަސީއަށް ދަންނަވައިލަން، މަސީގެ ފަރާތުން
ރިޕްރެޒެންޓުކުރައްވާ ބޭފުޅަކު ހަމަ މަސީގެ ރައީސްގެ ސިޓީއަކާ އެއްކޮށް އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބިފައި އޮތް ކަމަށް އެ
ބޭފުޅުން އެ ވިދާޅުވަނީ. އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ކިހިނެއްވެގެންތޯ އެކަން އެހެންވެފައި އެއޮތީ މިއަދާ ހަމައަށް މި
ލޫޕްހޯލަކުން މިކަން ދާންޖެހުނީ ކީއްވެތޯ ބައްލަވައި، ތި ބޭފުޅުން އެކަން ރަނގަޅުކުރަން އަޅުގަނޑު
ނަސޭހަތްތެރިވަން. މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު ނިންމައިލީ.
____
39